

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
PREKYBINĖS LAIVYBOS
ĮSTATYMAS**

1996 m. rugsėjo 12 d. Nr. I-1513
Vilnius

**PIRMASIS SKIRSNIS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis ir taikymas

1. Lietuvos Respublikos prekybinės laivybos įstatymas reguliuoja santykius, atsirandančius vežant jūrų laivais krovinius, keleivius ir bagažą, naudojant juos buksyravimui, gelbėjimo operacijoms, atliekant jūrų laivų techninę priežiūrą.

2. Šis įstatymas bei jo pagrindu priimti kiti teisės aktai netaikomi laivams, plaukiojantiems su Lietuvos Respublikos karo jūrų laivyno vėliava, bei sportiniams laivams.

2 straipsnis. Pagrindinės sąvokos

1. **Bendroji avarija** – nuostoliai, kai sąmoningai ir pagrįstai padaromos išlaidos arba aukojimai, kad būtų išgelbėtas nuo bendro pavojaus laivas, frachtas ir laivu vežami kroviniai.

2. **Buksyravimo jūra sutartis** – susitarimas, kuriuo laivo valdytojas įsipareigoja už atlyginimą buksyruoti kitą laivą ar kitokį plaukiantį objektą.

3. **Čarteris** – krovinių vežimo jūra sutarties rūšis, kai frachtuotojui suteikiamas visas laivas, jo dalis ar atskiros patalpos. Sutartis įforminama to paties pavadinimo dokumentu (čarteriu).

4. **Demeredžas** – netesybos, kurias laivo valdytojui sumoka frachtuotojas arba krovinių gavėjas už laivo prastovą uoste, atsiradusią dėl frachtuotojo arba krovinių gavėjo kaltės.

5. **Dispačas** – premija, kurią laivo valdytojas sumoka frachtuotojui arba krovinių gavėjui už pirmalaikį laivo pakrovimą arba iškrovimą.

6. **Dispaša** – dokumentas, į kurį įrašomas bendrosios laivo avarijos nuostolių dydis ir jų padalijimas laivo valdytojui, krovinių ir frachto savininkams.

7. **Dispašeris** – ekspertas, surašantis dispašą.

8. **Frachtas** – užmokestis laivo valdytojui už krovinių vežimą.

9. **Frachtavimas** – viso laivo arba jo dalies suteikimas kroviniams vežti jūra.

10. **Frachtuotojas** – asmuo, sudarantis su laivo valdytoju krovinių vežimo jūra sutartį.

11. **Jūrininkas** – laivo įgulos narys, pasamdytas darbui laive.

12. **Jūrų kruizo sutartis** – susitarimas, kuriuo kruizo organizatorius įsipareigoja surengti kolektyvinę kelionę jūra pagal atitinkamą programą ir suteikti jos dalyviams su tuo susijusias paslaugas, o kolektyvinės kelionės jūra dalyviai įsipareigoja sumokėti kruizo organizatoriui nustatytą užmokestį.

13. **Keleivių vežimo jūra sutartis** – susitarimas, kuriuo vežėjas įsipareigoja nuvežti keleivį ir jo bagažą į paskirties uostą, o keleivis įsipareigoja sumokėti vežėjui nustatytą užmokestį už važiavimą ir bagažo vežimą.

14. **Konosamentas** – vežėjo krovinio siuntėjui išduodamas dokumentas, įrodantis krovinių vežimo jūra sutarties sudarymo ir krovinių priėmimo faktus bei vežėjo įsipareigojimą pristatyti krovinius į paskirties uostą bei atiduoti juos konosamente nurodytam arba konosamentą pateikusiam asmeniui.

15. **Krovinių gavėjas** – asmuo, turintis teisę atsiimti krovinius.

16. **Krovinių vežimo jūra sutartis** – susitarimas, kuriuo vežėjas už tam tikrą užmokestį įsipareigoja vežti krovinius jūra iš vieno uosto į kitą.

17. **Krovinių siuntėjas** – asmuo, sudaręs su vežėju krovinių vežimo jūra sutartį.

18. Laivas – savaeigis ar nesavaeigis plaukiojantis statinys, turintis savo pavadinimą, įgulą ir valstybės vėliavą.

19. Laivo įgula – laivo kapitonas ir kiti jūrininkai, vykdanys laive užduotis, susijusias su laivo eksploatavimu arba aptarnavimu, ir kurių pavardės yra įrašytos laivo įgulos sąraše (rolėje).

20. Laivo įkeitimas – esamo ar būsimo skolinio įsipareigojimo įvykdymo užtikrinimas.

21. Laivo išperkamosios nuomos sutartis – susitarimas, kuriuo laivo savininkas įsipareigoja tam tikram laikui už užmokestį duoti laivą be įgulos išperkamosios nuomos gavėjui ir perduoti laivą jo nuosavybėn pasibaigus nuomos terminui, o išperkamosios nuomos gavėjas įsipareigoja priimti laivą ir sumokėti už jį sutartą pinigų sumą, įskaitant ir tą, kurią jis sumokėjo už naudojimąsi laivu.

22. Laivo frachtavimo sutartis – susitarimas, kuriuo laivo valdytojas įsipareigoja suteikti frachtuotojui laivą ar jo dalį kroviniams vežti jūra, o frachtuotojas įsipareigoja naudotis laivu pagal sutartį ir pasibaigus sutarčiai grąžinti laivą.

23. Laivo kapitonas – jūrininkas, vadovaujantis laivo įgulai ir valdantis laivą.

24. Laivo valdytojas – asmuo, eksploatuojantis laivą, neatsižvelgiant į tai, ar jis yra laivo savininkas, ar juo naudojasi kitu teisėtu pagrindu.

25. Laivo savininkas – asmuo, kuriam laivas priklauso nuosavybės teise.

26. Vežėjas – įmonė, su kuria sudaryta vežimo jūra sutartis.

3 straipsnis. Vežimas ir buksyravimas jūra

1. Vežti ir buksyruoti jūra tarp Lietuvos Respublikos uostų (kabotažas) gali laivai, plaukiojantys su Lietuvos valstybės vėliava.

2. Vežti ir buksyruoti jūra tarp Lietuvos Respublikos uostų ir užsienio uostų (tarptautinis susisiekimas) gali laivai, plaukiojantys su Lietuvos valstybės vėliava, ir laivai, plaukiojantys su kitos valstybės vėliava.

4 straipsnis. Prekybinės laivybos valstybinis valdymas

1. Prekybinės laivybos valstybinį valdymą pagal savo kompetenciją Lietuvos Respublikoje atlieka Susisiekimo ministerija.

2. Susisiekimo ministerija, vadovaudamasi šiuo įstatymu, kitais teisės aktais ir Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis, leidžia privalomus teisės aktus prekybinės laivybos klausimais ir per pavaldžias institucijas kontroliuoja šių aktų vykdymą.

3. Jūrų laivų, plaukiojančių su Lietuvos valstybės vėliava, techninę priežiūrą Lietuvos Respublikos vardu atlieka ir juos klasifikuoja tarptautiniu mastu pripažintos klasifikacinės bendrovės.

5 straipsnis. Teisės aktai, taikomi prekybinėje laivyboje

1. Lietuvos Respublikos ir kiti teisės aktai Lietuvos Respublikoje įregistruotiems laivams už Lietuvos Respublikos teritorijos ribų taikomi tiek, kiek jie neprieštarauja teisės aktams valstybės, kurios teritorijoje yra minėti laivai, arba šis įstatymas nenumato kitaip.

2. Užsienio valstybių teisės aktai taikomi šių valstybių laivams, esantiems Lietuvos Respublikos teritorijoje, jeigu šie aktai neprieštarauja Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimams.

3. Jeigu Lietuvos Respublikos tarptautinės sutartys nustato kitokias taisykles nei prekybinės laivybos santykius reguliuojantys Lietuvos Respublikos teisės aktai, taikomos tarptautinių sutarčių ir konvencijų nuostatos.

4. Nuosavybės teisė į laivą, plaukiojantį už Lietuvos Respublikos teritorijos ribų, nustatoma pagal valstybės, su kurios vėliava laivas plaukioja, įstatymus. Nuosavybės teisė į statomą laivą nustatoma pagal valstybės, kurioje laivas statomas, įstatymus, jeigu laivo statybos sutartyje nenumatyta kitaip.

5. Laivo įgulos teisinę padėtį nustato valstybės, su kurios vėliava laivas plaukioja, teisės aktai. Laivo įgulos narių ir laivo valdytojo santykius nustato valstybės, su kurios vėliava laivas plaukioja, teisės aktai, jeigu sutartyje, reguliuojančioje šiuos santykius, nenustatyta kitaip.

6. Teisę į turtą (laivą, jo nuolaužas, įrengimus, krovinį ir pan.), paskendusį vidaus vandenyse arba teritorinėje jūroje, taip pat dėl tokio turto atsirandančius santykius reguliuoja valstybės, kurios teritorijoje tas turtas yra, įstatymai. Atviroje jūroje paskendusiam laivui, jame esančiam turtui taikomi valstybės, su kurios vėliava laivas plaukiojo, įstatymai.

7. Santykius dėl krovinių vežimo jūra reguliuoja įstatymai, numatyti krovinių vežimo jūra sutarties šalių susitarime. Jeigu krovinių vežimo jūra sutarties šalys nesusitarė kitaip, santykius dėl krovinių vežimo jūra reguliuoja vežėjo šalies įstatymai.

8. Santykius dėl keleivių ir bagažo vežimo jūra reguliuoja vežėjo valstybės taisyklės, jeigu keleivių vežimo jūra sutarties šalys nesusitarė kitaip.

9. Santykius dėl laivo frachtavimo reguliuoja laivo savininko šalies įstatymai, o santykius dėl laivo išperkamosios nuomos sutarties reguliuoja išperkamosios nuomos davėjo šalies įstatymai, jeigu sutarties šalys nesusitarė kitaip.

10. Santykius dėl buksyravimo jūra sutarties reguliuoja sutarties sudarymo vietos įstatymai, jeigu sutarties šalys nesusitarė kitaip.

11. Santykius dėl bendrosios avarijos reguliuoja šalies, kurios uoste laivas po įvykio, sukėlusio bendrąją avariją, baigė reisą, įstatymai. Jeigu dėl bendrosios avarijos nuostolius patyręs asmenys yra iš vienos valstybės, taikomi tos valstybės įstatymai. Jeigu bendroji avarija turi būti dalijama Lietuvos Respublikoje, tai daroma pagal šį įstatymą.

12. Santykiai dėl laivų susidūrimo teritorinėje jūroje reguliuojami pagal šalies, kurios teritorinėje jūroje įvyko susidūrimas, įstatymus. Jeigu laivai susidūrė atviroje jūroje ir ginčas dėl susidūrimo nagrinėjamas Lietuvos Respublikoje, taikomos šio įstatymo taisyklės. Jeigu susidūrę laivai plaukiojo su Lietuvos valstybės vėliava, taikomas šis įstatymas, nesvarbu, kur įvyko laivų susidūrimas.

13. Laivui padarius nuostolių, kuriems atlyginti netaikomos šio straipsnio 12 dalies taisyklės, nuostoliai atlyginami pagal įstatymus valstybės, kurios teritorijoje įvyko įvykis, dėl kurio reikalaujama atlyginti nuostolius, o jeigu nuostoliai buvo padaryti atviroje jūroje, jie atlyginami pagal valstybės, su kurios vėliava plaukioja nuostolių padaręs laivas, įstatymus.

14. Santykiams, susijusiems su atlyginimu už išgelbėjimą teritorinėje jūroje, taikomi valstybės, kurios teritorijoje buvo suteiktos gelbėjimo paslaugos, įstatymai. Jeigu tai įvyko atviroje jūroje ir ginčas nagrinėjamas Lietuvos Respublikoje, taikomos šio įstatymo taisyklės, jeigu šalys nebuvo susitarusios kitaip. Skirstant atlyginimą už išgelbėjimą jūroje gelbėjime dalyvavusio laivo valdytojui ir laivo įgulai, taip pat laivo įgulos nariams taikomi valstybės, su kurios vėliava laivas plaukioja, įstatymai.

15. Šio įstatymo numatytose sutartyse gali būti numatomos sąlygos dėl užsienio prekybinės laivybos įstatymų ir papročių taikymo, jeigu tuo nepanaikinama ar nesumažinama atsakomybė, šio įstatymo numatyta vežėjui už žalą, padarytą keleivių sveikatai ar gyvybei, arba už krovinių ar bagažo praradimą, trūkumą ar sužalojimą.

16. Su prekybine laivyba susijęs turtinis ginčas, kuriame dalyvauja užsienio valstybės fizinis ar juridinis asmuo, ginčo dalyvių susitarimu gali būti perduodamas nagrinėti užsienio valstybės teismui arba arbitražui.

17. Civiliniams, administraciniams, darbo laive ir kitiems teisiniams santykiams, kylantiems iš prekybinės laivybos ir nereguliuojamiems šio įstatymo, atitinkamai taikomos Lietuvos Respublikos civilinių, administracinių, darbo ir kitų įstatymų normos.

ANTRASIS SKIRSNIS

LAIVAS

6 straipsnis. Bendrieji reikalavimai

1. Laivai nuosavybės teise gali priklausyti Lietuvos valstybei, juridiniams ir fiziniams asmenims.
2. Laivas privalo turėti savo pavadinimą, kurį suteikia laivo savininkas Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos nustatyta tvarka.
3. Laivui leidžiama plaukioti tik nustačius, kad jis atitinka saugios laivybos reikalavimus.
4. Vidaus vandenyse plaukiojančių ir išplaukančių į jūrą laivų reikalavimus, taip pat šių laivų plaukiojimo jūroje rajonų ribas nustato Susisiekimo ministerija.
5. Laivai, Lietuvos Respublikos Vyriausybės pavedimu vykdantys Lietuvos valstybės įsipareigojimus, negali būti areštuoti, įkeisti arba kam nors perduoti. Reikalavimai dėl šių laivų padarytų nuostolių pateikiami Lietuvos Respublikos Vyriausybei.

7 straipsnis. Laivo vėliava

1. Teisė plaukioti su Lietuvos valstybės vėliava suteikiama laivams, įregistruotiems Lietuvos Respublikos laivų registre arba laivų knygoje.
2. Laivas, įsigytas užsienyje, turi teisę plaukioti su Lietuvos valstybės vėliava nuo to laiko, kai Lietuvos Respublikos konsulas išduoda laikinąjį leidimą, kuris patvirtina šią teisę. Laikinasis leidimas galioja iki laivo įregistravimo Lietuvos Respublikos laivų registre arba laivų knygoje, bet ne ilgiau kaip vienerius metus.
3. Už Lietuvos valstybės vėliavos iškėlimą laive, neturint tam teisės, taikoma atsakomybė pagal Lietuvos Respublikos įstatymus.
4. Kartu su Lietuvos valstybės vėliava laive Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka gali būti iškeltos ir kitos vėliavos.

8 straipsnis. Laivo registravimas

1. Laivai registruojami įrašant informaciją apie juos į Lietuvos Respublikos laivų registrą ar laivų knygą.
2. Laivų registravimo taisyklės tvirtina Lietuvos Respublikos Vyriausybė.
3. Lietuvos Respublikos laivų registre registruojami laivai, kurių techninę priežiūrą atlieka tarptautiniu mastu pripažintos klasifikacinės bendrovės. Kiti laivai registruojami Lietuvos Respublikos laivų knygoje.
4. Laivai registruojami Lietuvos Respublikos laivų registre ar laivų knygoje, jeigu laivo savininkas yra Lietuvos Respublikos pilietis, įmonė, įregistruota Lietuvoje, Lietuvos valstybė arba savivaldybė ir jei laivas turi Laivų registravimo taisyklėse nurodytus dokumentus.
5. Laivai, nuomojami be įgulos, registruojami atskirame Lietuvos Respublikos laivų registre ar laivų knygoje.

9 straipsnis. Laivo dokumentai

1. Laive turi būti šie dokumentai (originalai):
 - 1) leidimas laivui plaukioti su Lietuvos valstybės vėliava. Gali būti nuorašas, patvirtintas notaro;
 - 2) laivo nuosavybės teisės liudijimas (patentas). Gali būti notaro patvirtintas nuorašas;
 - 3) laivo tinkamumo plaukioti liudijimas;
 - 4) laivo matavimo liudijimas laivams, kurių techninę priežiūrą atlieka tarptautiniu mastu pripažinta klasifikacinė bendrovė;
 - 5) laivo įgulos narių sąrašas;
 - 6) laivo žurnalas;
 - 7) mašinų žurnalas (laivams su mechaniniu varikliu);
 - 8) laivo sanitarinis liudijimas;
 - 9) laivo deratizacijos pažymėjimas;
 - 10) civilinės atsakomybės garantijos dėl užteršimo nafta liudijimas (naftą ir naftos produktus vežantiems laivams);
 - 11) leidimas vežti keleivius, jei laivas veža daugiau kaip 12 keleivių, ir keleivių sąrašas;

12) leidimas naudotis laivo radijo stotimi ir radijo žurnalas, jei laivas turi radijo stotį;

13) laivo krovininės vaterlinijos liudijimas.

2. Laivas, įregistruotas laivų knygoje, vietoj šio straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose nurodytų dokumentų privalo turėti laivo bilieta. Laivas, išplaukiantis į užsienį, be šiame straipsnyje nurodytų dokumentų, privalo turėti dokumentus, numatytus Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse arba kituose tarptautinės jūrų teisės aktuose, kurių vykdymas yra būtinas kitu pagrindu.

3. Laivas, plaukiojantis uosto arba pakrantės vandenyse, gali neturėti laivo mašinų žurnalo, jei laivo savininkas nėra nustatęs kitaip.

4. Laivo, plaukiojančio su užsienio valstybės vėliava ir įplaukiančio į Lietuvos Respublikos uostą, dokumentai pripažįstami tinkamais pagal Lietuvos Respublikos tarptautines sutartis.

10 straipsnis. Laivo dokumentų išdavimas

1. Leidimas laivui plaukioti su Lietuvos valstybės vėliava ir laivo nuosavybės teisės liudijimas (patentas) arba laivo bilietas išduodamas uoste, kuriame laivas įregistruotas Lietuvos Respublikos laivų registre arba laivų knygoje. Šių dokumentų išdavimo tvarką nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

2. Laivo matavimo liudijimo, leidimo vežti keleivius, leidimo naudotis laivo radijo stotimi, laivo grimzlės iki krovininės vaterlinijos liudijimo, taip pat laivo dokumentų, numatytų Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse, išdavimo tvarką nustato Susisiekimo ministerija.

3. Laivo įgulos narių sąrašas, laivo mašinų, radijo stoties žurnalai, keleivių sąrašas tvarkomi Susisiekimo ministerijos nustatyta tvarka.

4. Laivo sanitarinis liudijimas ir laivo deratizacijos pažymėjimas išduodami Sveikatos apsaugos ministerijos nustatyta tvarka.

5. Laivo tinkamumo plaukioti liudijimą išduoda laivų techninę priežiūrą atliekanti tarptautiniu mastu pripažinta klasifikacinė bendrovė.

6. Už šiame straipsnyje minimų dokumentų išdavimą imamas nustatytas užmokestis.

TREČIASIS SKIRSNIS LAIVO ĮGULA

11 straipsnis. Laivo įgulos sudėtis

1. Minimalią laivo įgulos sudėtį, kuriai esant laivui leidžiama išplaukti į jūrą, nustato Susisiekimo ministerija. Už tinkamą laivo įgulos komplektavimą atsako laivo valdytojas.

2. Dirbti laivo kapitonu, laivo kapitono padėjėju, laivo mechaniku, laivo elektromechaniku ir radistu leidžiama asmenims, turintiems jūrinio laipsnio diplomus. Jūrinio laipsnio suteikimo tvarką nustato Susisiekimo ministerija.

3. Nė vienas laivo įgulos narys į laivą negali būti paskirtas be laivo kapitono sutikimo.

12 straipsnis. Laivo kapitonas

1. Laivo kapitoną skiria ir darbo sutartį su juo sudaro laivo savininkas. Laivo be įgulos frachtavimo atveju laivo kapitoną skiria ir darbo sutartį su juo sudaro laivo valdytojas.

2. Laivo kapitonas yra laivo valdytojo atstovas laive.

3. Laivo kapitonu gali būti jūrininkas, ne jaunesnis kaip 25 metų, turintis aukštesnįjį (specialųjį vidurinį) arba aukštąjį laivavedybos išsilavinimą, pakrančių, artimojo ar tolimojo plaukiojimo kapitono jūrinį laipsnį ir jį patvirtinančius dokumentus, medicinos pažymėjimą, kad gali plaukioti jūroje, mokantis valstybinę ir anglų kalbas.

13 straipsnis. Laivo kapitono teisės, pareigos ir atsakomybė

1. Laivo kapitonas vadovauja laivui vienvaldiškai. Jam pavaldūs laivo įgulos nariai ir keleiviai. Laivo kapitonas atsako už laivo, laivo įgulos, keleivių ir krovinių saugumą.

2. Laivo kapitonas vadovaujasi Lietuvos Respublikos įstatymais, kitais teisės aktais ir kontroliuoja, kaip jų laikomasi laive. Laivo kapitono nurodymai yra privalomi visiems laive esantiems asmenims.

3. Jeigu laive esančio asmens veiksmai kelia grėsmę laivo arba jame esančių žmonių ir turto saugumui, laivo kapitonas turi teisę uždaryti šį asmenį į atskirą patalpą ir laikyti jį toje patalpoje tol, kol laivas atplauks į Lietuvos Respublikos uostą. Už neteisėtą asmens laisvės atėmimą laivo kapitonas atsako pagal Lietuvos Respublikos įstatymus.

4. Jeigu laivas yra tolimojo plaukiojimo reise ir šiame laive padaroma veika, numatyta Lietuvos Respublikos baudžiamuosiuose įstatymuose, laivo kapitonas, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso įstatymais bei kitais teisės aktais, atlieka kvotėjo funkcijas.

5. Laivo kapitonas turi teisę sulaikyti asmenį, įtariamą padarius nusikaltimą, kol jis bus perduotas policijos pareigūnui Lietuvos Respublikos uoste. Prireikus kapitonas gali išsiųsti sulaikytąjį asmenį ir kvotos medžiagą į Lietuvos Respubliką kitu laivu, kuris plaukia su Lietuvos valstybės vėliava.

6. Jeigu Lietuvos Respublikos uoste esančiame laive padaroma veika, numatyta Lietuvos Respublikos baudžiamuosiuose įstatymuose, laivo kapitonas privalo šią veiką padariusį asmenį perduoti policijai.

7. Laivo kapitonas turi teisę nušalinti nuo darbo (pareigų) bet kurį laivo įgulos narį, jeigu jo veiksmai (aplaidumas) gali pakenkti arba pakenkė laivo saugiai laivybai, sudarė arba gali sudaryti sąlygas padaryti bet kokią žalą laivui, jame esantiems asmenims bei kroviniams.

8. Laivo kapitonas yra krovinių savininko atstovas sudarant sandorius dėl krovinių, taip pat iškilus ginčams, susijusiems su kroviniais, jeigu nėra kitų krovinių savininkų įgaliotų atstovų.

9. Jei laive gimsta vaikas, laivo kapitonas surašo jo gimimo aktą. Tokį aktą, be laivo kapitono, pasirašo du liudytojai, laivo gydytojas arba felčeris, jeigu jie yra laivo įgulos nariai. Apie vaiko gimimą laive įrašoma laivo žurnale. Laivo kapitono surašytas aktas nepakeičia gimimo liudijimo ir turi būti pateikiamas civilinės metrikacijos įstaigai gimimo liudijimui gauti.

10. Laivo kapitonas tvirtina laive esančio asmens surašytą testamentą, priima jį saugoti ir perduoda palikėjo paskutinės nuolatinės gyvenamosios vietos notarų biurui. Jei palikėjo paskutinė nuolatinė gyvenamoji vieta ar notarų biuras nežinomi, testamentas perduodamas Lietuvos Respublikos notarų rūmams.

11. Jei laive miršta žmogus, laivo kapitonas surašo mirties aktą. Tokį aktą, be laivo kapitono, pasirašo du liudytojai, laivo gydytojas arba felčeris, jeigu jie yra laivo įgulos nariai. Apie žmogaus mirtį laive įrašoma laivo žurnale. Prie mirties akto pridedamas mirusiojo turto ir dokumentų, esančių laive, apyrašas. Laivo kapitonas pasirūpina, kad mirusiojo turtas būtų išsaugotas. Atplaukęs į Lietuvos Respublikos uostą, laivo kapitonas perduoda mirties aktą civilinės metrikacijos įstaigai, o testamentą ir turto apyrašą – notarų biurui. Jei laivas ilgą laiką turi išbūti atviroje jūroje ir lavonas negali būti išsaugotas, laivo kapitonas turi teisę palaidoti mirusįjį jūroje pagal jūrų papročius ir surašyti atitinkamą aktą, taip pat apie tai įrašyti laivo žurnale.

12. Jeigu laivui gresia neišvengiama žūtis, laivo kapitonas, ėmęsis visų priemonių keleiviams išgelbėti, leidžia laivo įgulai palikti laivą, taip pat pasirūpina, kad būtų išgelbėti laivo, mašinų ir radijo stoties žurnalai, reiso jūrlapiai ir kiti dokumentai. Laivo kapitonas laivą palieka paskutinis.

13. Už šiame įstatyme nurodytų pareigų nevykdymą ar netinkamą jų vykdymą laivo kapitonui taikoma drausminė, administracinė, baudžiamoji, civilinė atsakomybė.

KETVIRTASIS SKIRSNIS KROVINIŲ VEŽIMO JŪRA SUTARTIS

14 straipsnis. Krovinių vežimo jūra sutarties sudarymas

1. Krovinių vežimo jūra sutartis gali būti sudaroma:

1) su sąlyga, kad vežti duodamas visas laivas, laivo dalis arba tam tikros laivo patalpos (čarteris);

2) be šio straipsnio 1 punkte nurodytos sąlygos.

2. Čarteryje turi būti nurodyti šalių pavadinimai, frachto dydis, laivo ir krovinių pavadinimas, krovinių pakrovimo ir iškrovimo vieta. Šalių susitarimu į čarterį gali būti įrašomos ir kitos sąlygos. Čarterį pasirašo laivo valdytojas ir frachtuotojas arba jų atstovai.

3. Šiame skirsnyje nurodytos taisyklės taikomos, jei šalių susitarimu nenustatyta kitaip.

15 straipsnis. Konosamentas

1. Vežėjas krovinių siuntėjui privalo išduoti konosamentą. Konosamentai gali būti vardiniai, orderiniai, pareikštiniai.

2. Krovinių vežimo jūra sutarties sąlygos, neįrašytos į konosamentą, yra privalomos krovinių gavėjui, jeigu konosamente yra nuoroda į dokumentą, kuriame tos sąlygos įrašytos.

16 straipsnis. Konosamento duomenys

1. Konosamente turi būti įrašomi šie duomenys:

1) laivo pavadinimas;

2) vežėjas ir jo pagrindinės buveinės adresas;

3) krovinių siuntėjas;

4) krovinių gavėjas, jeigu jį nurodo krovinių siuntėjas;

5) krovinių pakrovimo uostas;

6) krovinių paskirties uostas;

7) krovinių pristatymo į paskirties uostą data ar vežimo trukmė, jeigu sutarties šalys dėl to susitarė;

8) krovinių pavadinimas, pagrindinės žymės kroviniams identifikuoti, krovinių vienetų skaičius ir krovinių svoris arba jo kiekis, pažymėtas kitokiu būdu, prireikus – nurodymai dėl krovinių pavojingumo, išorinės krovinių būklės;

9) frachtas ir kitos vežėjui priklausančios įmokos arba nurodymas, kad frachtas turi būti sumokėtas pagal vežimo sutartyje nustatytas sąlygas, arba nurodymas, kad visas frachtas sumokėtas;

10) konosamento išdavimo laikas ir vieta;

11) konosamento originalų kiekis, jeigu jų išduodama daugiau negu vienas;

12) laivo kapitono arba kito vežėjo atstovo parašas.

2. Jeigu konosamente nurodyti ne visi šiame straipsnyje minimi duomenys, konosamentas nepraranda juridinės galios, tačiau jis turi atitikti šio įstatymo 2 straipsnyje pateiktame konosamento sąvokos apibrėžime nustatytus požymius.

17 straipsnis. Atsakomybė už duomenų, pateikiamų įrašyti į konosamentą, tikslumą

1. Duomenys apie krovinius konosamente nurodomi taip, kaip juos pateikė krovinių siuntėjas. Krovinių siuntėjas turi atlyginti vežėjui nuostolius, atsiradusius dėl jo pateiktų duomenų netikslumo. Vežėjo teisė į šių nuostolių atlyginimą neapriboja vežėjo atsakomybės pagal krovinių vežimo jūra sutartį kitam negu krovinių siuntėjas asmeniui.

2. Susitarimas, kuriuo krovinių siuntėjas įsipareigoja atlyginti vežėjui nuostolius, atsiradusius dėl to, kad vežėjas išduos konosamentą be išlygų, neįrašydamas duomenų apie blogą išorinę krovinių būklę, yra negaliojantis bet kuriai trečiajam šaliai, įskaitant krovinių gavėją, kuriam buvo perduotas konosamentas.

18 straipsnis. Konosamento perdavimas

1. Konosamento turėtojas konosamentą gali perduoti kitam asmeniui laikydamasis šių taisyklių:

1) vardinis konosamentas perduodamas vardiniais perdavimo įrašais arba kitokia forma, nustatyta skoliniam reikalavimui perduoti;

2) orderinis konosamentas perduodamas vardiniais ar blankiniais perdavimo įrašais;

3) pareikštinis konosamentas perduodamas paprastai įteikiant.

2. Krovinių siuntėjas turi laiku perduoti vežėjui visus su kroviniais susijusius dokumentus, kurių reikalauja uosto, muitinės, sanitarijos arba kitos institucijos, ir atsako už nuostolius, atsiradusius vežėjui dėl to, kad šie dokumentai buvo ne laiku perduoti, netinkami arba neišsamūs.

19 straipsnis. Krovinių ženklimas, informacijos apie pavojingus krovinis pateikimas

1. Krovinių siuntėjas privalo ženklinti krovinis ir pateikti vežėjui būtiną informaciją apie krovinis.

2. Krovinių siuntėjas, perduodamas pavojingus krovinis vežėjui, privalo raštu informuoti vežėją apie krovinų pavojingumą ir apie saugos priemones, kurių būtina imtis vežant krovinis.

3. Jeigu krovinų siuntėjas raštu neinformuoja vežėjo apie krovinų pavojingumą, tai:

1) krovinų siuntėjas atlygina vežėjui nuostolius, atsiradusius dėl pavojingų krovinų;

2) kroviniai, jeigu to reikalauja aplinkybės, bet kada gali būti iškrauti iš laivo, sunaikinti arba kitaip nukenksminti, o krovinų siuntėjui kompensacija už sunaikintus ar nukenksmintus krovinis neišmokama. Frachtas už tokių krovinų vežimą negrąžinamas, o jeigu jis nebuvo sumokėtas, vežėjas turi teisę jį išieškoti.

4. Jeigu vežėjas priėmė krovinis žinodamas apie jų pavojingumą ir jie sukėlė grėsmę laivui arba kitiems kroviniams, vežėjas turi teisę pavojingus krovinis iškrauti iš laivo, sunaikinti ar kitaip nukenksminti ir šių krovinų siuntėjui kompensacijos už sunaikintus ar kitaip nukenksmintus pavojingus krovinis neišmokėti. Pavojingų krovinų siuntėjas šiuo atveju neatlygina vežėjui nuostolių, atsiradusių dėl pavojingų krovinų, išskyrus bendrąją avariją. Vežėjas turi teisę į frachtą, kurio dydis yra proporcingas laivo su pavojingais kroviniais nuplauktam atstumui.

20 straipsnis. Krovinių įpakavimas

Kroviniai, kuriems reikalingas įpakavimas, apsaugantis juos, vežėjui pateikiami tvarkingoje taroje ir įpakuoti pagal tarptautinius standartus, technines sąlygas ar sąlygas, kurios yra numatytos krovinų vežimo jūra sutartyje.

21 straipsnis. Laivo pateikimas kroviniams vežti

1. Prieš pateikdamas laivą kroviniams pakrauti, taip pat veždamas krovinis, vežėjas privalo pasirūpinti, kad:

1) laivas būtų tinkamas plaukiooti;

2) laivas būtų tinkamai aprūpintas ir sukomplektuota laivo įgula;

3) laivo triumai, refrižeratorių, šaldytuvų bei kitos laivo patalpos, kuriose vežami kroviniai, būtų pritaikyti kroviniams priimti, vežti ir saugoti.

2. Jeigu kroviniai turi būti vežami tam tikru laivu, jie gali būti pakrauti į kitą laivą tik krovinų siuntėjui sutikus, išskyrus krovinų perkrovimą dėl techninio būtinumo, atsiradusio pradėjus krovimo darbus.

22 straipsnis. Krovinių sukrovimas laive

1. Kroviniai laive sukraunami laivo kapitono nuožiūra.

2. Krovinų siuntėjas ir vežėjas gali susitarti dėl krovinų sukrovimo laivo denyje. Jeigu vežėjas savo nuožiūra pakrovė krovinis į denį, jis atsako už krovinų praradimą, sugadinimą ar pavėlavimą krovinis pristatyti į paskirties uostą, jei tai atsitiko dėl krovinų vežimo denyje.

23 straipsnis. Frachtas

1. Frachto dydis nustatomas krovinų vežimo jūra sutarties šalių susitarimu. Jeigu tokio susitarimo nebuvo, frachto dydis nustatomas pagal normas, taikomas krovinų pakrovimo į laivą uoste jų pakrovimo į laivą dieną.

2. Vežėjas turi teisę krovinų neišduoti krovinų gavėjui tol, kol nesumokėtas frachtas ar kiti vežėjui priklausantys mokėjimai arba nepateiktos mokėjimo garantijos.

3. Frachtą ir kitus vežėjui priklausančius mokėjimus sumoka krovinų siuntėjas arba frachtuotojas, jeigu krovinų vežimo jūra sutartimi tie mokėjimai nėra perkelti krovinų gavėjui.

4. Jeigu pakrautų krovinių vertė nepadengia frachto ir kitų vežėjo išlaidų, o krovinių siuntėjas nesumokėjo viso frachto prieš laivui išplaukiant iš uosto ir nepateikė mokėjimo garantijų, vežėjas turi teisę nutraukti krovinių vežimo jūra sutartį, iškrauti iš laivo krovinius ir pareikalauti sumokėti jam pusę sutarto frachto, užmokestį už laivo prastovą, jeigu ji buvo, taip pat kitas vežėjo dėl to išleistas sumas.

5. Už vežimo metu ne dėl vežėjo kaltės prarastus ar sužalotus krovinius mokamas visas frachtas. Už krovinius, prarastus dėl laivo avarijos, kito nelaimingo atsitikimo arba laivo prievartinio užgrobimo, frachtas nemokamas, o jeigu buvo sumokėtas, – grąžinamas. Jeigu kroviniai buvo išgelbėti, vežėjas turi teisę į frachtą, kurio dydis proporcingas laivo su kroviniais nuplauktam nuotoliui.

6. Už vežimą krovinių, kurie vežimo metu buvo prarasti ar sugedo dėl natūralių krovinių savybių ar aplinkybių, priklausančių nuo krovinių siuntėjo, mokamas visas frachtas.

24 straipsnis. Krovinių įkeitimas

1. Frachtui ir kitiems mokėjimams, priklausantiems vežėjui už krovinių vežimą jūra pagal sutartį, užtikrinti vežėjas turi teisę reikalauti iš krovinių siuntėjo įkeisti vežimui pateikiamus krovinius.

2. Krovinių įkeitimo sutartis sudaroma ir vykdoma pagal Lietuvos Respublikos civilinio kodekso normas.

3. Vežėjas, negavęs jam priklausančių frachto ir kitų mokėjimų pagal krovinių vežimo jūra sutartį, turi teisę parduoti įkeistus krovinius prieš tai raštu įspėjęs krovinių siuntėją arba frachtuotoją ir krovinių gavėją.

4. Jeigu lėšų, gautų pardavus įkeistus krovinius, neužtenka vežėjo reikalavimui visiškai patenkinti, vežėjas turi teisę reikalauti iš krovinių siuntėjo arba frachtuotojo sumokėti trūkstamą sumą.

25 straipsnis. Krovinių vežimo jūra sutarties atsisakymas

1. Kai kroviniams vežti buvo suteiktas visas laivas, krovinių siuntėjas turi teisę atsisakyti krovinių vežimo jūra sutarties sumokėjęs:

1) pusę frachto, užmokestį už laivo prastovą, jeigu ji buvo, taip pat vežėjo išlaidas, susijusias su kroviniais ir neįtrauktas į frachtą, jeigu krovinių siuntėjas atsisako krovinių vežimo jūra sutarties prieš pasibaigiant stalijos arba kontrastalijos laikui arba prieš laivui išplaukiant iš uosto, atsižvelgiant į tai, kuri iš šių dviejų aplinkybių prasidės anksčiau;

2) visą frachtą ir kitas sumas, nurodytas šio straipsnio 1 dalies 1 punkte, jeigu krovinių siuntėjas atsisako krovinių vežimo jūra sutarties, sudarytos vienam laivo reisui po to, kai pasibaigė stalijos arba kontrastalijos laikas arba laivas išplaukė iš uosto;

3) visą frachtą už pirmąjį laivo reisą, kitas sumas, nurodytas šios dalies 1 punkte, ir pusę frachto už kitus reisu, jeigu krovinių siuntėjas atsisakė krovinių vežimo jūra sutarties po to, kai pasibaigė stalijos arba kontrastalijos laikas arba laivas išplaukė iš uosto.

2. Jeigu krovinių siuntėjas krovinių vežimo jūra sutarties atsisako iki laivui išplaukiant iš uosto, vežėjas išduoda jam krovinius neatsižvelgdamas į tai, kad krovinių iškrovimas iš laivo gali laivą uoste sulaikyti ilgiau už nustatytą laivo stovėjimo terminą.

3. Jeigu krovinių siuntėjas krovinių vežimo jūra sutarties atsisako laivo reiso metu, jis turi teisę reikalauti išduoti krovinius tik tame uoste, į kurį laivas turi įplaukti pagal krovinių vežimo jūra sutartį arba į kurį įplaukė dėl būtino reikalo.

4. Jeigu pagal krovinių vežimo jūra sutartį krovinių siuntėjui buvo suteiktas ne visas laivas, tai sutarties galima atsisakyti tik su sąlyga, kad bus sumokėtas visas frachtas, užmokestis už laivo prastovą, jeigu ji buvo, taip pat vežėjo išlaidos, susijusios su kroviniais ir neįtrauktos į frachtą. Krovinių siuntėjo reikalavimu vežėjas privalo išduoti krovinius prieš juos atgabenant į paskirties uostą tik tuo atveju, jeigu dėl to nebus padaryta žalos vežėjui ir kitiems krovinių siuntėjams.

26 straipsnis. Krovinių vežimo jūra sutarties nutraukimas

1. Kiekviena krovinių vežimo jūra sutarties šalis turi teisę nutraukti sutartį neatlygindama antrajai šaliai nuostolių šiais atvejais, atsiradusiais iki laivo išplaukimo iš krovinių išsiuntimo uosto:

- 1) dėl karo ir kitokių veiksmų, galinčių kelti pavojų laivui ir kroviniams;
- 2) jeigu krovinių išsiuntimo uostas arba paskirties uostas yra blokuojami;
- 3) jeigu laivas sulaikomas valstybės institucijų sprendimu dėl priežasčių, nepriklausančių nuo kurios nors krovinių vežimo jūra sutarties šalies;
- 4) jeigu laivas paimamas naudoti specialioms valstybės reikalmams;
- 5) jeigu valdžios institucijos uždraudžia vežtinus krovinius išvežti iš išsiuntimo uosto arba įvežti į paskirties uostą.

2. Kiekviena krovinių vežimo jūra sutarties šalis, atsiradus šio straipsnio 1 dalyje paminėtai aplinkybei, gali nutraukti krovinių vežimo jūra sutartį ir laivo reiso metu. Šiuo atveju krovinių siuntėjas sumoka vežėjui frachtą, proporcingą laivo su kroviniais nuplauktam nuotoliui, taip pat vežėjo turėtas su kroviniais susijusias išlaidas.

3. Krovinių vežimo jūra sutartis nutraukiama neatlyginant dėl to sutarties šalims atsiradusių nuostolių, kai:

- 1) laivas žūva arba yra užgrobtas;
- 2) laivas pripažįstamas netinkamu plaukiooti;
- 3) žūva kroviniai, turintys individualių požymių;
- 4) žūva kroviniai, turintys rūšinių požymių, po to, kai jie pateikti pakrauti į laivą, o siuntėjas vietoj žuvusių krovinių nespėja pateikti kitų krovinių.

4. Krovinių vežimo jūra sutartis dėl 3 dalyje nurodytų aplinkybių gali būti nutraukiama ir laivo reiso metu. Tokiu atveju vežėjui sumokamas frachtas, proporcingas laivo su kroviniais nuplauktam nuotoliui, taip pat vežėjo turėtos su kroviniais susijusios išlaidos.

27 straipsnis. Krovinių vežimas

1. Vežėjas privalo krovinį nuvežti į paskirties uostą krovinių vežimo jūra sutartyje numatytu laiku, o jei toks laikas nenumatytas, – per pagrįstai reikalingą laiką.

2. Krovinių vežimo jūra sutarties pažeidimu nelaikomas laivo nukrypimas nuo sutartyje numatyto krovinių vežimo maršruto siekiant gelbėti jūroje žmones, laivą ar krovinius, taip pat kitoks tikslingas laivo nukrypimas nuo maršruto, jeigu tai nėra padaryta dėl neteisingų vežėjo veiksmų.

3. Jeigu kroviniams vežti buvo duotas visas laivas, tačiau dėl valstybės institucijų draudimo, stichinių reiškinių arba kitų nuo vežėjo nepriklausančių priežasčių laivas negali įplaukti į paskirties uostą, vežėjas privalo tuoj pat pranešti apie tai krovinių siuntėjui. Jeigu per pagrįstai reikalingą laiką po to, kai pranešimas buvo išsiųstas, negaunama krovinių siuntėjo nurodymų dėl krovinių iškrovimo uosto, laivo kapitonas turi teisę artimiausiame uoste iškrauti krovinius arba juos vežti į krovinių išsiuntimo uostą, atsižvelgdamas į tai, kas, jo nuomone, yra naudingiau krovinių siuntėjui.

4. Jeigu kroviniams vežti buvo duotas ne visas laivas ir kroviniai dėl priežasčių, nurodytų šio straipsnio 3 dalyje, negali būti nuvežti į paskirties uostą, laivo kapitonas krovinių siuntėjo nurodymu krovinius gali iškrauti kitame uoste. Jeigu per tris paras po to, kai krovinių siuntėjui buvo išsiųstas laivo kapitono pranešimas apie susidariusias aplinkybes, negautas nurodymas dėl krovinių iškrovimo uosto, tai laivo kapitonas turi teisę iškrauti krovinius artimiausiame uoste, apie tai pranešęs krovinių siuntėjui. Laivo kapitonas turi teisę taip pat pasielgti ir tuomet, kai krovinių siuntėjo nurodymo negalima įvykdyti dėl žalos, kuri būtų padaryta kitų laive esančių krovinių savininkams.

5. Krovinių siuntėjas privalo atlyginti vežėjui visas išlaidas, susijusias su laukimu jo nurodymo dėl krovinių iškrovimo uosto, taip pat visas kitas su kroviniais susijusias išlaidas ir sumokėti frachtą, proporcingą laivo su kroviniais nuplauktam nuotoliui.

28 straipsnis. Krovinių išdavimas

1. Kroviniai išduodami paskirties uoste:

1) pagal vardinį konosamentą – krovinių gavėjui, nurodytam konosamente, arba asmeniui, kuriam konosamentas buvo perduotas pagal vardinį perdavimo įrašą ar kitokia forma, laikantis taisyklių, nustatytų skoliniam reikalavimui perduoti;

2) pagal orderinį konosamentą – krovinių siuntėjui arba gavėjui, atsižvelgiant į tai, ar konosamentas surašytas „siuntėjo įsakymu“ ar „gavėjo įsakymu“, o esant konosamente perdavimo įrašams, – asmeniui, nurodytam paskutiniame perdavimo įrašė;

3) pagal pareikštinį konosamentą – konosamento pateikėjui.

2. Prieš išduodant krovinius, krovinių gavėjas ar vežėjas turi teisę reikalauti patikrinti krovinius. Su tokiu krovinių patikrinimu susijusias išlaidas apmoka šio tikrinimo reikalavęs asmuo.

29 straipsnis. Krovinių pateikimas saugoti

1. Jeigu kroviniams vežti buvo duotas ne visas laivas, o paskirties uoste krovinių gavėjas krovinių neatsiėmė arba jų atsisakė, vežėjas turi teisę, pranešęs apie tai krovinių siuntėjui, krovinius atiduoti saugoti krovinių siuntėjo lėšomis ir rizika į uosto sandėlį arba kitą patikimą vietą.

2. Jeigu kroviniams vežti buvo duotas visas laivas ir krovinių gavėjas neatvyko arba atsisakė priimti krovinius, laivo kapitonas tuojau pat apie tai privalo pranešti krovinių siuntėjui. Pasibaigus laivo iškrovimo terminams, jei per tą laiką nebuvo gautas kitoks krovinių siuntėjo nurodymas, laivo kapitonas krovinius iškrauna iš laivo ir atiduoda juos saugoti krovinių siuntėjo lėšomis ir rizika į uosto sandėlį arba kitą patikimą vietą. Laikas, kurį vežėjas sugaišo, kol kroviniai buvo iškrauti ir atiduoti saugoti, laikomas laivo prastova, už kurią vežėjui atlygina krovinių siuntėjas.

3. Jei nuo laivo atplaukimo į uostą per du mėnesius atiduoti saugoti kroviniai neatsiimami, o krovinių siuntėjas nesumoka vežėjui priklausančių mokėjimų, vežėjas turi teisę saugomus krovinius parduoti. Greitai gendantys neatsiimti kroviniai gali būti parduoti ir prieš pasibaigiant nurodytam terminui.

30 straipsnis. Vežėjo atsakomybė už krovinių praradimą, trūkumą, sužalojimą arba pavėluotą pristatymą

1. Vežėjas atsako už nuostolius, atsiradusius dėl krovinių praradimo, trūkumo arba sužalojimo, taip pat pavėluoto pristatymo, jeigu aplinkybės, sukėlusios krovinių praradimą, trūkumą arba sužalojimą, pavėluotą pristatymą, atsirado tada, kai kroviniai buvo vežėjo žinioje.

2. Kroviniai yra vežėjo žinioje nuo jų pakrovimo į laivą momento iki jų iškrovimo iš laivo momento.

3. Kroviniai laikomi pavėluotai pristatyti, jei jie nepristatomi į paskirties uostą krovinių vežimo jūra sutartyje numatytu laiku, o jei tokio susitarimo nėra, – per pagrįstai reikalingą laiką kroviniams pristatyti.

4. Vežėjas neatsako už nuostolius, jei jie atsirado dėl:

1) nenugalimos jėgos;

2) žmonių, laivų ir krovinių gelbėjimo;

3) gaisro, kilusio ne dėl vežėjo kaltės;

4) valstybės institucijų veiksmų ar sprendimų, sukliudžiusių vežėjui laiku pristatyti krovinius;

5) karo veiksmų ir riaušių;

6) krovinių siuntėjo arba krovinių gavėjo veiksmų ar aplaidumo;

7) krovinių nematomų defektų, krovinių kilmės ar jų savybių;

8) netinkamos krovinių taros ir įpakavimo;

9) krovinių ženklinimo trūkumų;

10) streikų arba kitų nuo vežėjo nepriklausančių aplinkybių, dėl kurių visiškai ar iš dalies sustojo ar buvo apriboti darbai uoste arba laive.

5. Negalioja susitarimai, neatitinkantys šio straipsnio 4 dalies taisyklių, išskyrus susitarimus dėl atsakomybės, nuo tada, kai kroviniai priimami, iki jų pakrovimo į laivą ir po krovinių iškrovimo iš laivo, iki jų perdavimo krovinių gavėjui arba saugoti.

6. Vežėjas neatsako už krovinių trūkumą, jeigu:

1) kroviniai buvo vežami atskirose laivo patalpose, konteineriuose ar kituose įrenginiuose, naudojamuose kroviniams vežti, ir nebuvo pažeistos krovinių siuntėjo plombos;

2) kroviniai atvežti nepažeidus įpakavimo arba kroviniams skirtuose įrenginiuose be atidarymo vežimo metu žymių;

3) vežamus krovinius lydėjo krovinių siuntėjo arba gavėjo palydovas;

4) krovinių gavėjas neįrodo, jog krovinių trūkumas atsirado dėl vežėjo kaltės.

7. Už žalą, padarytą vežant krovinius, vežėjas atsako:

1) už prarastus krovinius arba esant jų trūkumui – prarastų arba trūkstamų krovinių vertės dydžiu. Vežėjas taip pat grąžina gautą frachtą, jeigu jis neįeina į prarasto arba trūkstamo krovinio kainą;

2) krovinius sužalojus, – sumos, kuria sumažėjo jų vertė, dydžiu.

8. Prarastų arba sužalotų krovinių vertė nustatoma pagal paskirties uosto kainas, kurios buvo, kai ten atplaukė arba turėjo atplaukti laivas, o jeigu šių kainų negalima nustatyti, – pagal krovinių išsiuntimo uosto kainas, kurios buvo, kai iš uosto išplaukė laivas, pridedant vežimo išlaidas. Iš atlyginimo už prarastus arba sužalotus krovinius atskaitomos sumos, susijusios su krovinių vežimu (frachtas, muitas ir kt.), kurias turėjo sumokėti krovinių savininkas, bet dėl krovinių praradimo, trūkumo arba sužalojimo jų nesumokėjo.

9. Jeigu kroviniai, vežti pagal konosamentą, nebuvo įvertinti ir jų vertė nebuvo įrašyta į konosamentą, atlyginimas už prarastą ar sužalotą krovinio vienetą negali viršyti 700 litų. Susitarimas dėl šios sumos sumažinimo negalioja. Jeigu konosamente nenurodytas krovinių, sukrautų į konteinerį ar kitą įrenginį, naudojamą kroviniams vežti jūra, krovinių vienetų skaičius, laikoma, kad juose yra vienas krovinsys arba vienas krovinio vienetas.

PENKTASIS SKIRSNIS KELEIVIŲ VEŽIMO JŪRA SUTARTIS

31 straipsnis. Keleivių vežimo jūra sutartis

1. Keleivių vežimas apima laikotarpį nuo keleivio įlipimo į laivą išvykimo uoste iki išlipimo iš laivo paskirties uoste, taip pat laikotarpį, per kurį keleivis vandens keliu nugabenamas nuo kranto į laivą ir atgal, jeigu užmokestis už nugabenimą įtrauktas į bilieto kainą arba jeigu laivą, kuriuo keleivis vežamas nuo kranto į laivą ir atgal, suteikė vežėjas.

2. Vežėjas keleiviui išduoda bilietą, kuris įrodo keleivių vežimo jūra sutarties sudarymo faktą. Bagažo pateikimas vežėjui įrodomas bagažo pateikimo dokumentu.

3. Keleivis negali perduoti teisių, kurias suteikia keleivių vežimo jūra sutartis, trečiajam asmeniui be vežėjo sutikimo.

4. Keleivių ir bagažo vežimo jūra taisyklės tvirtina Susisiekimo ministerija.

5. Šio skirsnio normos taikomos, jei šalių susitarimu nenustatyta kitaip. Toks susitarimas negali apriboti šiame skirsnyje nurodytų keleivio teisių.

32 straipsnis. Laivo pateikimas keleiviams vežti

1. Prieš pateikdamas laivą keleiviams vežti ir veždamas keleivius, vežėjas privalo pasirūpinti, kad:

1) laivas būtų tinkamas plaukioti;

2) laivas būtų tinkamai aprūpintas ir sukomplektuota laivo įgula;

3) tinkamai sutvarkytos laivo patalpos ir vietos, skirtos keleiviams vežti, juos įlaipinti į laivą ir išlaipinti iš laivo;

4) sudarytas atvykusių į laivą keleivių sąrašas ir įrašyti duomenys apie juos į keleivių registrą. Keleivių registras tvarkomas pagal Keleivių ir bagažo vežimo jūra taisykles.

2. Vežėjas turi teisę atidėti laivo reisą, pakeisti keleivių vežimo jūra maršrutą, keleivių išlaipinimo iš laivo arba įlaipinimo į laivą vietą, jeigu tokie veiksmai būtini dėl stichinės nelaimės padarinių, nepalankių sanitarinių ir epideminių sąlygų išvykimo ar atvykimo uoste ar kelyje bei dėl

kitų pavojų ir įvykių, nepriklausančių nuo vežėjo ir trukdančių laikytis keleivių vežimo jūra sutarties.

33 straipsnis. Keleivių vežimo jūra sutarties nutraukimas keleivio iniciatyva

1. Keleivis prieš reisą turi teisę bet kuriuo metu, o reisui prasidėjus, – bet kuriame uoste, į kurį laivas įplauks, nutraukti keleivių vežimo jūra sutartį.

2. Keleivis, pranešęs vežėjui apie keleivių vežimo jūra sutarties nutraukimą, turi teisę atgauti jo sumokėtą užmokestį už važiavimą ir bagažo vežimą Keleivių ir bagažo vežimo jūra taisyklių nustatyta tvarka.

3. Jeigu keleivis nutraukia keleivių vežimo jūra sutartį ne vėliau termino, nurodyto Keleivių ir bagažo jūra vežimo taisyklėse, arba neatvyksta į laivą dėl ligos, arba prieš išplaukiant laivui nutraukia sutartį dėl priežasčių, priklausančių nuo vežėjo, jam grąžinamas visas jo sumokėtas užmokestis už važiavimą ir bagažo vežimą.

34 straipsnis. Keleivių vežimo jūra sutarties nutraukimas vežėjo iniciatyva

1. Vežėjas turi teisę nutraukti keleivių vežimo jūra sutartį:

- 1) dėl karo ir kitokių veiksmų, galinčių kelti pavojų laivui ir keleiviams;
- 2) jei laivo išvykimo uostas arba paskirties uostas yra blokuojami;
- 3) jei laivas sulaikomas valstybės institucijų sprendimu dėl priežasčių, nepriklausančių nuo kurios nors keleivių vežimo jūra sutarties šalies;
- 4) jei laivas paimamas specialioms valstybės reikalmams;
- 5) jei laivas žūva arba yra užgrobtas;
- 6) jei laivas pripažįstamas netinkamu plaukioti.

2. Jeigu vežėjas nutraukia keleivių vežimo jūra sutartį iki laivo išplaukimo iš išvykimo uosto, jis privalo sugrąžinti keleiviui užmokestį už keleivio ir bagažo vežimą jūra, o jeigu keleivių vežimo jūra sutartis nutraukiama tarpiniame uoste, keleiviui sugrąžinama užmokesčio už vežimą jūra dalis, proporcinga nenuplauktam iki paskirties uosto nuotoliui.

3. Šiame straipsnyje numatytais atvejais vežėjas, nutraukęs keleivių vežimo jūra sutartį, keleivio reikalavimu privalo jį savo lėšomis nugabenti į išvykimo uostą.

35 straipsnis. Vežėjo atsakomybė už keleivio gyvybės atėmimą arba jo sveikatos sužalojimą, bagažo praradimą, trūkumą arba sužalojimą

1. Vežėjas už keleivio gyvybės atėmimą arba jo sveikatos sužalojimą atsako pagal Lietuvos Respublikos civilinį kodeksą.

2. Jeigu Lietuvos Respublikos tarptautinės sutartys nustato kitokias vežėjo atsakomybės už keleivio gyvybės atėmimą arba jo sveikatos sužalojimą sąlygas, tvarką ir ribas, vadovaujamosi šiomis sutartimis.

3. Vežėjas atsako už priimto vežti bagažo praradimą, trūkumą ir sužalojimą, taip pat už pavėlavimą jį atvežti, jeigu neįrodo, kad dėl to nėra vežėjo kaltės. Už rankinio bagažo praradimą, trūkumą arba sužalojimą vežėjas atsako tik tuo atveju, jeigu keleivis įrodo, kad rankinio bagažo praradimas, trūkumas arba sužalojimas yra vežėjo tyčios arba neatsargumo rezultatas. Bagažas, neatsiimtas per tris mėnesius nuo laivo atplaukimo į paskirties uostą dienos, gali būti parduotas Keleivių ir bagažo vežimo jūra taisyklių nustatyta tvarka.

4. Vežėjas atsako:

1) už priimto vežti įvertinto bagažo praradimą, trūkumą arba sužalojimą – pareikštosios bagažo vertės dydžiu. Jeigu vežėjas įrodo, kad tikroji bagažo vertė yra mažesnė už pareikštąją vertę, – tikrosios jo vertės dydžiu;

2) už priimto vežti neįvertinto bagažo praradimą, trūkumą arba sužalojimą, už rankinio bagažo praradimą, trūkumą arba sužalojimą – prarasto, trūkstamo ar sužaloto bagažo vertės dydžiu, tačiau neviršijant Keleivių ir bagažo vežimo jūra taisyklėse nustatytų ribų;

3) už priimto bagažo pavėluotą pristatymą – bagažo vežimo tarifo numatytu dydžiu.

5. Vežėjas grąžina sumokėtą trūkstamo ar prarasto bagažo vežimo užmokestį. Atlyginimo dydžio apribojimas, numatytas šio straipsnio 4 dalies 2 punkte, netaikomas, jeigu įrodoma, kad nuostolis padarytas dėl vežėjo tyčinių veiksmų ar aplaidumo.

36 straipsnis. Jūrų kruizo sutartis

1. Jūrų kruizo sutartis įforminama kelialapyje arba kitame dokumente, kurį kruizo organizatorius išduoda kruizo dalyviui.

2. Kruizo dalyvis iki kruizo pradžios turi teisę nutraukti sutartį. Kruizo dalyvis, pranešęs kruizo organizatoriui apie jūrų kruizo sutarties nutraukimą, turi teisę gauti visą arba dalį sumokėtos už kruizą sumos sutartyje nustatyta tvarka. Jei kruizo organizatorius negali aprūpinti kruizo dalyvio vieta jūrų kruizo sutartyje nurodytame arba kitame analogiškame laive, kruizo dalyvis turi teisę nutraukti jūrų kruizo sutartį ir gauti visą sumokėtą sumą.

3. Kruizo organizatorius turi teisę nutraukti jūrų kruizo sutartį esant šio įstatymo 34 straipsnio 1 dalyje nurodytoms aplinkybėms.

4. Jeigu jūrų kruizo sutartį kruizo organizatorius nutraukia iki laivo išplaukimo iš išvykimo uosto, kruizo dalyviams sugrąžinamos jų sumokėtos sumos. Jeigu jūrų kruizo sutartis kruizo organizatorius nutraukia laivui išplaukus iš išvykimo uosto, kruizo dalyviams sugrąžinamos jų sumokėtos sumos proporcingai nenuplauktam iki paskirties uosto nuotoliui, o kruizo dalyviai kruizo organizatoriaus lėšomis pristatomi į išvykimo uostą.

5. Jeigu dėl nenumatytų ir nuo vežėjo nepriklausančių aplinkybių jūrų kruizo trukmė pailgėja, kruizo organizatorius atlygina dėl to atsiradusius nuostolius, susijusius su kruizo dalyvių aptarnavimu.

ŠEŠTASIS SKIRSNIS LAIVO FRACHTAVIMAS IR LAIVO IŠPERKAMOJI NUOMA

37 straipsnis. Laivo frachtavimo tam tikram laikui sutartis

1. Laivo frachtavimo tam tikram laikui sąlygos numatomos laivo valdytojo ir frachtuotojo sutartyje. Laivo frachtavimo tam tikram laikui sutartis sudaroma raštu.

2. Frachtuotojas turi teisę duoti nurodymus laivo kapitonui dėl laivo panaudojimo laivo frachtavimo tam tikram laikui sutartyje numatytiems tikslams.

3. Pagal laivo frachtavimo tam tikram laikui sutartį laivo valdytojas frachtuotojui suteikia laivą kartu su įgula. Frachtuotojas laivo kapitonui neturi teisės duoti nurodymų dėl tvarkos laive, laivo įgulos komplektavimo, taip pat dėl laivo valdymo.

4. Šiame skirsnyje nurodytos taisyklės taikomos, jei šalių susitarimu nenustatyta kitaip.

38 straipsnis. Laivo be įgulos frachtavimas

1. Laivo be įgulos frachtavimo sąlygos numatomos laivo valdytojo ir frachtuotojo sutartyje. Laivo be įgulos frachtuotojas apmoka visas su laivo eksploatacija susijusias išlaidas, taip pat ir laivo draudimo išlaidas.

2. Laivo be įgulos frachtuotojas samdo laivo įgulą, kuri yra pavaldi laivo frachtuotojui ir privalo vykdyti jo nurodymus.

39 straipsnis. Laivo perdavimas frachtuotojui

1. Laivo valdytojas privalo perduoti laivą frachtuotojui tokios būklės, kad jis tiktų tikslams, numatytiems sutartyje.

2. Frachtuotojas privalo eksploatuoti laivą pagal laivo frachtavimo sutarties sąlygas.

3. Frachtuotojas turi teisę savo vardu sudaryti vežimo jūra sutartis, išduoti konosamentus ar kitus juos pakeičiančius dokumentus. Frachtuotojas atsako pagal prievoles, atsirandančias pagal jo sudarytas vežimo jūra sutartis ir kitus frachtuotojo pasirašytus dokumentus.

40 straipsnis. Frachtuotojo atsakomybė

1. Frachtuotojo atsakomybė numatoma laivo frachtavimo sutartyje.
2. Frachtuotojas atsako už nuostolius, susijusius su suteikto laivo gelbėjimu, sužalojimu arba žuvimu, jeigu tie nuostoliai atsirado dėl frachtuotojo kaltės, taip pat atsako pagal prievoles, atsirandančias dėl naudojimosi suteiktu laivu.
3. Jeigu suteiktas laivas žūva, frachtas sumokamas už laiką iki laivo žuvimo dienos, o jeigu tos dienos nustatyti negalima, – iki tos dienos, kai buvo gauta paskutinė žinia apie laivo žuvimą.

41 straipsnis. Laivo išperkamosios nuomos sutarties sudarymas

1. Laivo išperkamosios nuomos sutartis sudaroma raštu. Laivo išperkamosios nuomos sutartyje turi būti nurodyta:

- 1) sutarties šalys;
- 2) sutarties dalykas;
- 3) laivo pavadinimas ir pastatymo data, laivo klasė;
- 4) laivo techniniai ir eksploataciniai duomenys (keliamoji galia, talpa, greitis ir pan.);
- 5) naudojimosi laivu laikas, kuriam pasibaigus, nuosavybės teisė į laivą pereina išperkamosios nuomos gavėjui;
- 6) mokesčio už išperkamąją nuomą dydis ir mokėjimo terminai;
- 7) laivo perdavimo išperkamosios nuomos gavėjui vieta ir laikas;
- 8) sutarties šalių atsakomybė;
- 9) kitos sutarties šalių nustatytos sąlygos.

2. Laivo išperkamosios nuomos gavėjas tampa laivo valdytoju ir komplektuoja laivo įgulą, savo vardu sudaro vežimo jūra sutartis, apmoka visas su laivo eksploatacija susijusias išlaidas, taip pat ir laivo draudimo išlaidas, atsako pagal prievoles, kilusias dėl naudojimosi išsinuomotu laivu.

42 straipsnis. Laivo perdavimas išperkamosios nuomos gavėjui

1. Laivo savininkas privalo perduoti laivą išperkamosios nuomos gavėjui tokios būklės, kad jis tiktų naudoti tikslams, numatytiems laivo išperkamosios nuomos sutartyje.

2. Laivo savininkas atsako už laivo trūkumus, atsiradusius iki laivo perdavimo išperkamosios nuomos gavėjui momento, jeigu jis nepranešė apie juos išperkamosios nuomos gavėjui perduodamas laivą. Išperkamosios nuomos gavėjas per vienerius metus nuo laivo priėmimo turi teisę reikšti pretenzijas laivo savininkui dėl laivo trūkumų, minimų šioje dalyje.

3. Išperkamosios nuomos gavėjas privalo rūpintis laivo technine būkle, laiku atlikti laivo remontą.

4. Atsitiktinio laivo žuvimo ar jo sugedimo rizika pereina išperkamosios nuomos gavėjui nuo laivo perdavimo jam pagal išperkamosios nuomos sutartį momento.

43 straipsnis. Laivo išperkamosios nuomos sutarties nutraukimas

1. Išperkamosios nuomos gavėjas turi teisę nutraukti laivo išperkamosios nuomos sutartį ir reikalauti atlyginti nuostolius, jeigu:

1) laivo savininkas laivo neperduoda išperkamosios nuomos gavėjui sutartyje numatytu laiku;

2) dėl trūkumų, atsiradusių iki laivo perdavimo išperkamosios nuomos gavėjui, laivas negali būti panaudotas pagal laivo išperkamosios nuomos sutartį.

2. Laivo savininkas turi teisę nutraukti išperkamosios nuomos sutartį ir pareikalauti grąžinti laivą, jeigu:

1) išperkamosios nuomos gavėjas praėjus trimis mėnesiams po mokėjimo termino nesumoka išperkamosios nuomos užmokesčio;

2) tyčia ar dėl neatsargumo blogina laivo būklę;

3) laivu naudojasi ne pagal sutartį ar laivo paskirtį;

4) nevykdo kitų laivo išperkamosios nuomos sutartimi prisiimtų įsipareigojimų.

3. Grąžinant laivą, laivo savininkas turi teisę į nesumokėtą išperkamosios nuomos užmokesį už naudojimąsi laivu. Išperkamosios nuomos gavėjui grąžinamos laivo pirkimo įmokos.

4. Išperkamosios nuomos gavėjas privalo grąžinti laivą laivo savininkui tokios būklės, kokios jį gavo, atsižvelgiant į normalų laivo susidėvėjimą, arba sutartimi suldytos būklės. Jeigu laivo būklė pablogėjo, išperkamosios nuomos gavėjas privalo atlyginti laivo savininkui dėl to padarytą žalą.

SEPTINTASIS SKIRSNIS BUKSYRAVIMO JŪRA SUTARTIS

44 straipsnis. Buksyravimo jūra sutarties sudarymas

1. Buksyravimo jūra sutartis gali būti sudaroma raštu arba žodžiu. Susitarimas dėl pavedimo buksyruojančio laivo kapitonui vadovauti buksyravimui gali būti įrodomas tik rašytiniais dokumentais.

2. Kiekviena buksyravimo jūra sutarties šalis privalo iš anksto tinkamai parengti savo laivą ar kitą objektą buksyravimui.

3. Buksyruojančio laivo valdytojas neatsako už laivo trūkumus, jeigu įrodo, kad tokie trūkumai negalėjo būti pastebėti (nematomi trūkumai) iki buksyravimo jūra sutarties sudarymo.

4. Šiame skirsnyje nurodytos taisyklės taikomos, jei šalių susitarimu nenustatyta kitaip.

45 straipsnis. Buksyravimo jūra sutarties šalių atsakomybė

1. Buksyruojančio laivo valdytojas neatsako už žalą, padarytą buksyruojamam laivui ar kitam plaukiojančiam objektui arba juose esančiam turtui dėl to, kad buvo buksyruojama tarp lyčių, jeigu neįrodyta, kad žala padaryta dėl buksyruojančio laivo kaltės.

2. Atsakomybė už buksyruojant padarytą žalą buksyruojamam laivui, kitam plaukiojančiam objektui arba juose esančiam turtui, kai buksyruojančio laivo kapitonas vadovauja buksyruojamam laivui ar kitam plaukiojančiam objektui, jei nėra kitokio šalių susitarimo, tenka buksyruojančio laivo valdytojui, jeigu jis neįrodo, kad jo kaltės nebuvo.

3. Atsakomybė už buksyruojančiam laivui arba jame esančiam turtui buksyruojant padarytą žalą, kai buksyruojamo laivo ar kito plaukiojančio objekto kapitonas vadovauja buksyruojančiam laivui, jei nėra kitokio šalių susitarimo, tenka buksyruojamo laivo ar kito plaukiojančio objekto valdytojui, jeigu jis neįrodo, kad jo kaltės nebuvo.

AŠTUNTASIS SKIRSNIS BENDROJI AVARIJA

46 straipsnis. Bendrosios avarijos dalijimas

1. Bendroji avarija dalijama proporcingai laivo, frachto ir krovinių vertei. Šiame skirsnyje frachtu taip pat laikomas užmokestis už keleivių ir jų bagažo vežimą. Bendroji avarija dalijama šioje dalyje nustatyta tvarka ir tuo atveju, kai pavojus, pareikalavęs nepaprastųjų išlaidų arba aukojimo, kilo dėl vežimo jūra sutarties dalyvio arba trečiojo asmens kaltės. Tačiau toks dalijimas neatima iš bendrosios avarijos dalyvių teisės išieškoti turėtus nuostolius iš kaltojo asmens.

2. Šio įstatymo 47–50 straipsniai taikomi, jei vežimo jūra sutarties šalių susitarimu nenustatyta kitaip.

47 straipsnis. Nuostoliai ir išlaidos, priskiriamos bendrajai avarijai

Jeigu yra požymiai, nurodyti šio įstatymo 2 straipsnyje pateiktoje bendrosios avarijos sąvokoje, bendrajai avarijai priskiriama:

1) nuostoliai dėl krovinių arba laivo priklausinių išmetimo už laivo borto, taip pat nuostoliai dėl laivo arba krovinių sužalojimo, dėl vandens prasiskverbimo į triumus per liukus, atidarytus laivo priklausiniams ar kroviniams išmesti, arba kitas šiam tikslui laive padarytas angas;

2) nuostoliai, padaryti laivui arba kroviniams gesinant gaisrą laive, tarp jų nuostoliai, padaryti užtvindžius degantį laivą;

- 3) nuostoliai, padaryti laivui arba kroviniams sąmoningai užvedant laivą ant seklumos, taip pat nutempiant laivą nuo seklumos;
- 4) nuostoliai dėl užplaukusio ant seklumos laivo variklių, kitų mašinų arba katilų pažeidimo, padaryto siekiant nutempti laivą nuo seklumos;
- 5) krovinių, kuro arba aprūpinimo reikmenų perkrovimo iš užplaukusio ant seklumos laivo į lichterius ir atgal išlaidos, taip pat išlaidos lichteriams nuomoti;
- 6) nuostoliai dėl krovinių, kuro arba aprūpinimo reikmenų sužalojimo ar sunaikinimo perkeltiant juos į kitą vietą laive, iškraunant iš laivo, pakraunant ir sudedant juos į laivą, taip pat juos saugant, kai išlaidos šiems darbams atlikti laikomos bendrąja avarija;
- 7) gelbėjimo darbų, norint apsaugoti nuo pavojaus laivą, frachtą ir krovinį, išlaidos;
- 8) frachto netekimas dėl krovinių praradimo, kai krovinių praradimas atlyginamas dalijant bendrąją avariją. Šiuo atveju iš frachto išskaitomos išlaidos, kurias būtų padaręs vežėjas norėdamas gauti frachtą, bet jų nepadarė, kadangi kroviniai iš laivo buvo išmesti.

48 straipsnis. Papildomos išlaidos, priskiriamos arba prilyginamos bendrajai avarijai

1. Bendrajai avarijai taip pat priskiriama arba jai prilyginama:
 - 1) išlaidos, kurios susidarė dėl laivo priverstinio įplaukimo į prieglobsčio vietą arba laivo grįžimo į išvykimo uostą dėl nelaimingo atsitikimo, arba kokių nors kitų nepaprastų aplinkybių, dėl kurių prireikė priverstinai įplaukti arba grįžti į laivo išvykimo uostą saugios laivybos tikslais;
 - 2) išlaidos, susijusios su laivo, vežančio pradinius krovinius arba jų dalį, išplaukimu iš laivo prieglobsčio vietos arba iš laivo išvykimo uosto, į kurį laivas buvo priverstas grįžti;
 - 3) krovinių, kuro arba aprūpinimo reikmenų perkėlimo laive arba iškrovimo iš laivo jo įplaukimo uoste arba prieglobsčio vietoje išlaidos, jeigu tos išlaidos padarytos saugiai laivybai užtikrinti arba pataisyti laivo sužalojimams, atsiradusiems dėl nelaimingo atsitikimo arba kitų nepaprastų aplinkybių, dėl kurių laivą reikėjo remontuoti, kad būtų galima saugiai plaukti toliau;
 - 4) krovinių saugojimo išlaidos, krovinių, kuro ir aprūpinimo reikmenų, kurie buvo iškrauti iš laivo dėl aplinkybių, išvardytų šios dalies 3 punkte, sukrovimas į laivą ar perkėlimas į kitą vietą laive. Jeigu laivas pripažintas netinkamu plaukioti arba jeigu laivas nutraukė pradėtą reisą, krovinių saugojimo išlaidos, atsiradusios iki laivo pripažinimo netinkamu plaukioti dienos arba iki laivo pradėto reiso nutraukimo dienos, arba iki laivo iškrovimo darbų pabaigimo dienos, prilyginamos bendrajai avarijai;
 - 5) laivo įgulos darbo užmokesčio ir aprūpinimo maistu bei apranga, kuru ir kitais reikmenimis išlaidos, atsiradusios dėl to, kad reisas buvo pratęstas laivui įplaukus į prieglobsčio vietą arba grįžus į išplaukimo uostą dėl aplinkybių, nurodytų šios dalies 1 ir 3 punktuose. Jeigu laivas pripažintas netinkamu plaukioti arba jeigu laivas nutraukė pradėtą reisą, nurodytos išlaidos, atsiradusios iki laivo pripažinimo netinkamu plaukioti dienos arba iki laivo pradėto reiso nutraukimo dienos, arba iki laivo iškrovimo darbų pabaigimo dienos, prilyginamos bendrajai avarijai;
 - 6) laivo įgulos darbo užmokesčio ir jos išlaikymo išlaidos, atsiradusios dėl to, kad laivas buvo sulaikytas saugiai laivybai užtikrinti arba dėl nelaimingo atsitikimo, arba kitos nepaprastos aplinkybės, arba dėl to, kad reikėjo pašalinti tokių aplinkybių padarytus laivo pažeidimus, jeigu laivo remontas buvo būtinas norint garantuoti laivo pradėto reiso tęsimo saugumą. Išlaidos kurui, aprūpinimo reikmenimis ir uosto išlaidos, atsiradusios per laivo sulaikymo laiką, apmokamos dalijant bendrąją avariją, išskyrus laivo remonto, kuris nepriskirtas bendrajai avarijai, išlaidas;
 - 7) šios dalies 1–6 punktuose numatytos išlaidos, kurių prireikė, kad laivas iš prieglobsčio vietos galėtų perplaukti į kitą vietą, jeigu atlikti laivo remonto prieglobsčio vietoje nebuvo galima, taip pat tokio perplaukimo išlaidos, tarp jų laivo buksyravimo ir laikino remonto išlaidos;
 - 8) pakrovimo, užplaukimo ar prieglobsčio vietoje dėl saugios laivybos atlikto laivo laikino remonto išlaidos, taip pat laivo laikino remonto, kuris atliktas šalinant laivo sužalojimus, priskiriamas bendrajai avarijai, išlaidos. Atsitiktinių laivo sužalojimų laikinas pataisymas, kurio prireikė laivo reisui užbaigti, atlyginamas tiek, kiek tuo išvengta išlaidų, kurios būtų buvusios priskirtos bendrajai avarijai, jeigu toks laivo pataisymas nebūtų atliktas;

9) visos nepaprastosios išlaidos, padarytos vietoj kitų išlaidų, kurios būtų priskirtos bendrajai avarijai. Jos atlyginamos tiek, kiek tuo išvengta išlaidų, neatsižvelgiant į tai, kiek dėl tokių pakaitinių išlaidų sutaupė kuris nors bendrosios avarijos dalyvis.

2. Nuostoliai, nepriskiriami bendrajai avarijai, laikomi daline avarija. Tokie nuostoliai nedalijami proporcingai laivo, krovinių ir frachto vertei. Jie tenka tam, kas juos patyrė, arba tam, kas yra atsakingas už jų padarymą.

49 straipsnis. Nuostoliai ir išlaidos, nepriskiriami bendrajai avarijai

1. Nors ir yra požymiai, nurodyti šio įstatymo 2 straipsnyje pateiktoje bendrosios avarijos sąvokoje, bendrajai avarijai nepriskiriama:

1) už laivo borto išmestų savaime užsidegusių krovinių vertė ir krovinių, kurie laive buvo vežami ne pagal šio įstatymo taisykles ar prekybinės laivybos papročius, vertė;

2) nuostoliai dėl dūmų ar šilumos poveikio gaisro metu;

3) nuostoliai, susidarę nukertant laivo dalių nuolaužas arba laivo dalis, kurios anksčiau buvo nugriautos arba pamestos dėl nelaimingo atsitikimo;

4) krovinių, kuro arba aprūpinimo reikmenų perkėlimo laive arba iškrovimo iš laivo išplaukimo ar įplaukimo uoste arba laivo prieglobsčio vietoje išlaidos, kai laivo pažeidimas nustatytas išvykimo arba įplaukimo uoste, jeigu reiso metu neįvyko jokių nelaimingų atsitikimų arba ypatingų įvykių, susijusių su tokiu laivo pažeidimu, taip pat kai tokios išlaidos padarytos dėl laivo reiso metu pasistūmusio iš vietos krovinio perkėlimo, jeigu toks perkėlimas nebuvo būtinas saugiai laivybai;

5) išlaidos laivo įgulos darbo užmokesčiui, kurui ir aprūpinimo reikmenimis pažeisto laivo remonto metu, kai laivo remontas būtinas saugiai pratęsti reisą, o laivo pažeidimas nustatytas laivo išplaukimo arba įplaukimo uoste, jeigu reiso metu neįvyko jokio nelaimingo atsitikimo arba ypatingo įvykio, susijusio su tokiu laivo pažeidimu;

6) visi laivo arba krovinių nuostoliai arba netektys dėl laivo reiso laiko pailgėjimo.

2. Nuostoliai dėl to, kad buvo sužaloti ar žuvo daiktai, pakrauti į laivą be laivo valdytojo arba jo agentų žinios, taip pat dėl to, kad buvo sužaloti ir žuvo kroviniai, kurie įteikti vežti neteisingu pavadinimu, nepriskiriami bendrajai avarijai. Tačiau jeigu šis turtas buvo išgelbėtas, jo savininkai daro įnašus bendrosios avarijos tvarka. Savininkai, kurių kroviniai, pateikiant juos vežti, buvo įvertinti mažesne negu tikroji jų vertė, daro bendrosios avarijos įnašus pagal tikrąją krovinių vertę, bet jų nuostoliai atlyginami tik pagal krovinių vertę, pareikštą pateikiant vežti krovinius.

50 straipsnis. Nuostolių ir išlaidų, atlyginamų bendrosios avarijos dalijimo tvarka, nustatymas

1. Bendrosios avarijos dalijimo tvarka atlyginami nuostoliai, padaryti dėl laivo, jo mašinų arba laivo priklausinių sužalojimo, nustatomi:

1) remontuojant arba keičiant laivo dalis, – remonto darbų ir pakeistų laivo dalių kaina;

2) kitais atvejais – atitinkamai sumažinant laivo vertę dėl minėtų sužalojimų, bet neviršijant pagrįstos remonto kainos.

2. Tais atvejais, kai senosios medžiagos arba laivo dalys pakeičiamos naujomis ne senesniame kaip 15 metų laive, daroma vieno trečdaliao laivo remonto kainos, priskirtos bendrajai avarijai, nuolaida „už naują vietoj seno“. Jeigu įvyksta tikrasis arba visiškas konstrukcinis laivo žuvimas, suma, priklausanti kaip bendrosios avarijos atlyginimas už laivo sužalojimą, apskaičiuojama remiantis vertinamąja nesužaloto laivo kaina, atskaičius iš jos įprastinę laivo sužalojimų pataisymo kainą, jei tie sužalojimai nepriskiriami bendrajai avarijai, taip pat atskaičius sumas, gautas už parduotą laivą, jei jis parduotas.

3. Atlyginamasis bendrosios avarijos dalijimo tvarka nuostolis, susidaręs dėl paaukotų krovinių sužalojimo arba žuvimo, nustatomas pagal krovinių kainą iškrovimo metu, nurodytą krovinių gavėjo pateiktoje sąskaitoje, o jei tokia sąskaita nebuvo pateikta, – pagal pakrovimo vietos ir dienos kainą. Į krovinio kainą jų iškrovimo metu įeina krovinio draudimo ir frachto išlaidos. Jeigu

sužaloti kroviniai parduodami, atlyginamuoju nuostoliu laikomas nesužalotų krovinių vertės ir sumos, kuri gauta pardavus krovinius, skirtumas.

4. Prie išlaidų, atlyginamų bendrosios avarijos dalijimo tvarka (išskyrus įgulos darbo užmokestį ir aprūpinimą maistu bei apranga, taip pat laivo reiso metu nepakeistų aprūpinimo reikmenų ir kuro vertę), priskaičiuojami 2 procentai šias išlaidas padariusios krovinio vežimo jūra sutarties šalies naudai.

5. Prie išlaidų ir kitų sumų, atlyginamų bendrosios avarijos dalijimo tvarka, priskaičiuojami 7 metiniai procentai nuo to momento, kai šios išlaidos buvo padarytos, iki tol, kol bus galutinai sudaryta dispaša.

6. Bendrosios avarijos įnašų dydis nustatomas pagal turto vertę, buvusią pasibaigus laivo reisui, išskyrus įnašus dėl krovinių, kurių vertė nustatoma pagal krovinio gavėjo pateiktą sąskaitą, o jei tokia sąskaita nebuvo pateikta, – pagal jo pakrovimo vietos ir dienos krovinio vertę. Į krovinio vertę įeina jo draudimo ir frachto išlaidos, išskaičiuojant krovinio nuostolius ir praradimus, padarytus iki krovinio iškrovimo iš laivo.

51 straipsnis. Dispaša ir dispašeriai

1. Bendrosios avarijos faktą suinteresuotų asmenų pareiškimu konstatuoja ir apskaičiuoja jos dalijimą (sudaro dispašą) dispašeriai, turintys žinių ir patyrimo jūrų teisės srityje.

2. Krovinių vežimo jūra sutarties šalis, reikalaujanti padalyti bendrąją avariją, privalo įrodyti, kad pareikštieji nuostoliai arba išlaidos iš tikrųjų turi būti priskirti bendrajai avarijai.

3. Dispašeris turi teisę pasiūlyti suinteresuotiems asmenims pateikti dokumentus, reikalingus dispašai surašyti. Jeigu suinteresuoti asmenys per dispašerio nustatytą laiką tokių dokumentų nepateikia, dispaša surašoma pagal dispašerio turimą medžiagą. Dispaša negali būti pakeista, jeigu to reikalauja suinteresuoti asmenys, remdamiesi dispašerio prašytais, tačiau nepateiktais dokumentais.

4. Visiems suinteresuotiems asmenims turi būti sudaroma galimybė susipažinti su visa medžiaga, kuria remiantis sudaroma dispaša, ir dispašeris jų reikalavimu ir lėšomis privalo išduoti patvirtintus šios medžiagos nuorašus.

5. Už dispašos sudarymą imama rinkliava, kuri įtraukiama į dispašą ir padalijama visiems suinteresuotiems asmenims proporcingai jų įnašams į bendrąją avariją.

6. Dispašos registruojamos dispašų registre Susisiekimo ministerijos nustatyta tvarka.

52 straipsnis. Ginčų, kylančių dėl dispašos sudarymo, nagrinėjimas

1. Klaidas dispašoje, nustatytas po dispašos įregistravimo dispašų registre, ištaiso dispašeris savo ar suinteresuotų asmenų iniciatyva. Nustatytų klaidų ištaisymas įforminamas dispašerio surašomame dispašos priede, kuris registruojamas ta pačia tvarka kaip ir dispašos.

2. Suinteresuoti asmenys gali ginčyti dispašą teismine tvarka per 6 mėnesius nuo dispašos gavimo dienos. Šiuo atveju dispašeriui siunčiamas ieškininio pareiškimo nuorašas.

3. Dispašeris privalo dalyvauti nagrinėjant ginčą dėl dispašos ir duoti paaiškinimus, jeigu to prašo teismas, nagrinėjantis ginčą.

4. Jeigu dispaša neginčijama arba ginčijamą dispašą teismas palieka galioti, pagal ją gali būti išieškoma remiantis notarų vykdomuoju įrašu. Notarų biurui turi būti pateikta dispaša ir dispašerio pažyma, kad dispaša teismo nepanaikinta ir nepakeista.

DEVINTASIS SKIRSNIS

SAUGI LAIVYBA, ATLYGINIMAS UŽ IŠGELBĖJIMĄ JŪROJE

53 straipsnis. Saugi laivyba

1. Saugią laivybą privalo užtikrinti laivo valdytojas.

2. Saugios laivybos reikalavimus, vadovaudamasi tarptautiniais jūrų teisės dokumentais, nustato Susisiekimo ministerija, atliekanti Lietuvos Respublikos nacionalinės jūrų administracijos funkcijas.

3. Saugios laivybos reikalavimai yra skelbiami viešai ir privalomi visiems laivų valdytojams, nesvarbu, su kokios valstybės vėliava laivas plaukioja.

54 straipsnis. Teisė į pagalbą

1. Kiekvieno pavojuje esančio laivo kapitonas turi teisę reikalauti, kad jam būtų suteikta pagalba.

2. Laivo kapitonas, gavęs pavojaus signalą, nesukeldamas pavojaus savo laivui, įgulai ir keleiviams, privalo suteikti pagalbą pavojaus ištiktam laivui. Laivo kapitonas turi teisę neplaukti gelbėti pavojaus ištikto laivo tik gavęs pranešimą iš anksčiau į pavojaus vietą atvykusio laivo apie tai, kad pavojuje esančiam laivui pagalba nebereikalinga.

3. Esantis pavojuje laivas siunčia pavojaus signalus, numatytus tarptautinės jūrų teisės dokumentuose. Jeigu laivui pavojus negresia, šie signalai negali būti siunčiami, o juos pasiuntęs asmuo atsako Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

4. Susidūrus laivams, kiekvieno susidūrusio laivo kapitonas privalo, jei tai įmanoma, pranešti vienas kitam laivų pavadinimus, laivų įregistravimo uostus, išsiuntimo ir paskirties uostus arba artimiausią uostą, į kurį laivas įplauks.

5. Susidūrusių laivų kapitonai privalo organizuoti pagalbos suteikimą, nesudarydami pavojaus savo laivui, įgulai, keleiviams.

55 straipsnis. Atlyginimas už išgelbėjimą jūroje

1. Šio straipsnio taisyklės taikomos, kai gelbstimi pavojuje esantys jūrų laivai, taip pat kai jūrų laivai gelbsti vidaus plaukiojimo laivus arba bet kuriuos plaukiojančius arba buksyruojamus objektus, neatsižvelgiant į tai, kokiuose vandenyse buvo gelbstima.

2. Kiekvienas veiksmas, davęs naudingą rezultatą ir atliktas gelbstint pavojaus ištiktą laivą, žmones, laive esančius krovinius ir kitą turtą, taip pat apsaugant frachtą ir užmokestį už keleivių bei bagažo vežimą, suteikia teisę gauti atlyginimą.

3. Atlyginimas, priklausantis už išgelbėjimą, paskirstomas laivo valdytojui, laivo įgulos nariams ir kitiems asmenims Susisiekimo ministerijos nustatyta tvarka. Atlyginimas mokamas ir tuomet, kai gelbėjimo paslaugas suteikęs laivas priklauso išgelbėto laivo valdytojui.

4. Gelbėjimo paslaugos, suteiktos, net jei pavojaus ištikto laivo kapitonas įsakmiai atsisakė nuo gelbėjimo paslaugų, taip pat gelbėjimo veiksmai, kylantys iš buksyravimo jūra sutarties, nesuteikia teisės į atlyginimą už išgelbėjimą jūroje.

5. Išgelbėti žmonės nemoka atlyginimo už savo išgelbėjimą. Tačiau žmonių gelbėtojai turi teisę į atlyginimo dalį už išgelbėtą turtą lygiomis su turto gelbėtojais dalimis, jeigu žmonės buvo gelbstimi dėl to paties įvykio kaip ir turtas.

56 straipsnis. Atlyginimo dydžio už išgelbėjimą jūroje nustatymas

1. Atlyginimo už išgelbėjimą jūroje dydis nustatomas pavojuje esančio laivo kapitono ir pagalbą teikiančio laivo kapitono susitarimu. Jei tokio susitarimo nėra, atlyginimo už išgelbėjimą jūroje dydį nustato teismas.

2. Į atlyginimą už išgelbėjimą jūroje įeina gelbėtojo išlaidos, padarytos gelbėjimo tikslais, gelbėtojų paslaugų apmokėjimas, taip pat užmokestis už išgelbėto turto saugojimą.

3. Nustatant atlyginimo dydį už išgelbėjimą jūroje, atsižvelgiama į:

- 1) gelbėjimo rezultatą;
- 2) gelbėtojų darbą ir nuopelnus;
- 3) pavojų, kuriame buvo atsidūręs išgelbėtasis laivas ir jo keleiviai, įgula bei kroviniai;
- 4) pavojų, kuriame buvo atsidūrę gelbėtojai;
- 5) laiką, sugaištą gelbėjimui;
- 6) gelbėtojo išlaidas;
- 7) gelbėtojo atsakomybę tretiesiems asmenims;
- 8) gelbėtojo turto, kuris buvo atsidūręs pavojuje, vertę;
- 9) specialią gelbėjusiojo laivo paskirtį.

4. Atlyginimas už išgelbėjimą jūroje gali būti sumažintas arba atsisakyta jį mokėti, jei gelbėtojas dėl savo kaltės sukėlė pavojų gelbėjamajam laivui, pasisavino išgelbėtą turtą ar atliko kitų neteisėtų veiksmų.

5. Atlyginimas už išgelbėjimą negali viršyti išgelbėto turto vertės. Išgelbėto turto vertė laikoma jo įkainojimo suma, o jei turtas buvo parduotas, – suma, gauta jį pardavus, atskaičiavus nustatytus muitus, mokesčius ir rinkliavas, taip pat turto išskrovimo, saugojimo ir įvertinimo arba pardavimo išlaidas.

6. Atlyginimas keliems gelbėtojams skirstomas jų susitarimu. Jiems nesusitarus, atlyginimą skirsto teismas.

57 straipsnis. Nuostolių dėl laivų susidūrimo atlyginimas

1. Šiame įstatyme nustatyta tvarka atlyginami nuostoliai, atsiradę:

- 1) susidūrus jūrų laivams;
- 2) jūrų laivams susidūrus su vidaus vandenų laivais;
- 3) asmenims, kroviniams ar kitam turtui;
- 4) dėl saugios laivybos reikalavimų pažeidimo, nors ir buvo išvengta laivų susidūrimo.

2. Nuostolius atlygina laivo valdytojas, kurio laivo kapitonas ar kiti įgulos nariai kalti dėl laivų susidūrimo. Nė viena iš laivų susidūrimo šalių nelaikoma kalta iki tol, kol jos kaltė nebus įrodyta įstatymų nustatyta tvarka.

3. Jei laivai susidūrė dėl nenugalimos jėgos, taip pat jeigu negalima nustatyti laivų susidūrimo priežasties, nuostoliai tenka tam, kam jie padaryti.

4. Jei laivų susidūrimas įvyko dėl visų susidūrusių laivų kapitonų ar kitų įgulos narių kaltės, kiekvienos laivų susidūrimo šalies atsakomybė nustatoma proporcingai jų kaltės dydžiui. Jei negalima nustatyti kiekvienos laivų susidūrimo šalies kaltės dydžio, atsakomybė paskirstoma lygiomis dalimis.

5. Šio straipsnio 4 dalyje nurodytu atveju laivų valdytojai solidariai atsako tretiesiems asmenims už nuostolius dėl žmonių mirties arba jų sveikatos sužalojimo.

6. Laivo valdytojas atsako ir jei laivų susidūrimas įvyko dėl locmano kaltės.

7. Nuostoliai, atsiradę dėl aplinkos užteršimo susidūrus laivams, atlyginami Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

DEŠIMTASIS SKIRSNIS LAIVO VALDYTOJO RIBOTOJI ATSAKOMYBĖ

58 straipsnis. Ribotosios atsakomybės taikymas

1. Laivo valdytojas pagal savo prievolės atsako jam priklausančiu turtu, į kurį pagal Lietuvos Respublikos įstatymus gali būti nukreiptas išieškojimas.

2. Susitarimai dėl šio įstatymo nustatytos laivo valdytojo ribotosios atsakomybės sumažinimo negalioja.

3. Šio įstatymo nustatyta laivo valdytojo ribotoji atsakomybė netaikoma, jeigu įrodyta, kad žala padaryta dėl jo tyčinių veiksmų arba aplaidumo.

59 straipsnis. Reikalavimai, kuriems taikoma laivo valdytojo ribotoji atsakomybė

1. Laivo valdytojo ribotoji atsakomybė taikoma reikalavimams, kylantiems dėl:

1) laive esančių asmenų sveikatos sužalojimo ar gyvybės atėmimo arba dėl žalos, padarytos laive esančiam turtui;

2) su laivo eksploatavimu ar plaukiojimu susijusios žalos sveikatai ar atėmus gyvybę nesantiems laive asmenims arba žalos, padarytos nesančiam laive turtui.

2. Jeigu žalą, nurodytą šio straipsnio 1 dalies 2 punkte, padaro nesantis laive asmuo, laivo valdytojo, atsakingo už to asmens veiksmus ar aplaidumą, atsakomybė gali būti sumažinta, jeigu to asmens veiksmai ar aplaidumas buvo susiję su laivo valdymu ar valdomumu arba su krovinių ar bagažo pakrovimu, vežimu arba išskrovimu, arba su keleivių įlaipinimu ar išlaipinimu.

3. Laivo valdytojo atsakomybės apribojimai netaikomi šiems reikalavimams:
- 1) atlyginti už išgelbėjimą arba sumokėti įnašus bendrosios avarijos dalijimo tvarka;
 - 2) dėl laivo įgulos narių ar kitų laivo valdytojo tarnautojų, dirbančių laive pagal darbo sutartį, sveikatos sužalojimo ar gyvybės atėmimo, taip pat jų įpėdinių ar asmenų, turinčių teisę gauti iš jų išlaikymą;
 - 3) dėl nuskendusio turto iškėlimo arba sunaikinimo;

60 straipsnis. Laivo valdytojo atsakomybės ribojimas

1. Laivo valdytojo atsakomybė ribojama šiomis sumomis:
 - 1) kai įvykis sudarė pagrindą reikalauti atlyginti žalą, padarytą turtui, – 20 litų už kiekvieną laivo talpumo toną;
 - 2) kai įvykis sudarė pagrindą reikalauti atlyginti žalą, padarytą asmeniui, – 50 litų už kiekvieną laivo talpumo toną;
 - 3) kai įvykis sudarė pagrindą kelti reikalavimus pagal šios dalies 1 ir 2 punktus, – 50 litų už kiekvieną laivo talpumo toną, vieną dalį sumos (30 litų už kiekvieną laivo talpumo toną) skiriant reikalavimams atlyginti žalą, padarytą asmeniui, o kitą dalį sumos (20 litų už kiekvieną laivo talpumo toną) skiriant reikalavimams atlyginti žalą, padarytą turtui.
2. Apskaičiuojant atlygintiną žalą, laivo su mechaniniu varikliu talpumas nustatomas prie gynosios laivo talpos pridėdant laivo mašinų skyriaus talpą, o kitų laivų talpumas – pagal jų grynąją talpą. Laivas iki 300 tonų talpumo laikomas 300 tonų talpumo laivu.
3. Jeigu laivo valdytojas, kurio atsakomybė ribojama, dėl to paties atsitikimo turi teisę į priešpriešinį reikalavimą, atsakomybės apribojimas taikomas tik skirtumui, kuris susidaro įskaičius savitarpio reikalavimų sumas.

61 straipsnis. Laivo valdytojo agento atsakomybė

1. Jeigu reikalavimai atsakyti už prarastus, sužalotus ar pavėluotus pristatyti krovinius pateikti tiesiogiai laivo valdytojo agentui, jis turi teisę pasinaudoti šiame įstatyme numatytais taisyklėmis dėl atleidimo nuo atsakomybės bei atsakomybės apribojimo. Šiuo atveju bendra atsakomybės suma, taikoma laivo valdytojui ir jo agentui, negali viršyti šio įstatymo nustatytų atsakomybės ribų.
2. Laivo valdytojo agentas neturi teisės į atsakomybės apribojimą, jeigu įrodyta, kad žala padaryta dėl agento tyčinių veiksmų arba aplaidumo.

VIENUOLIKTASIS SKIRSNIS PRIVILEGIJUOTI REIKALAVIMAI

62 straipsnis. Privilegiuotų reikalavimų tenkinimo eiliškumas

1. Privilegiuoti reikalavimai – su prekybine laivyba susiję reikalavimai, tenkinami šio įstatymo nustatyta tvarka.
2. Pirmiausia turi būti patenkinami įkaitu užtikrinti reikalavimai. Kiti reikalavimai tenkinami tokiu eiliškumu:
 - 1) laivo valdytojo darbuotojų reikalavimai, susiję su darbo santykiais, reikalavimai atlyginti žalą už suluošinimą ar kitokį sveikatos sužalojimą, taip pat gyvybės atėmimą bei reikalavimai atlyginti žalą, atsiradusią dėl keleivio sveikatos sužalojimo arba gyvybės atėmimo;
 - 2) uosto rinkliavų mokėjimo reikalavimai;
 - 3) reikalavimai atlyginti už išgelbėjimą jūroje ir sumokėti bendrosios avarijos įmokas;
 - 4) reikalavimai atlyginti nuostolius, kurie atsirado dėl laivų susidūrimo ar kitokios avarijos jūroje, dėl uosto įrenginių, kito uoste esančio turto, taip pat signalinių navigacijos priemonių sugadinimo;
 - 5) reikalavimai, kilę iš veiksmų, kuriuos atliko laivo kapitonas šio įstatymo jam suteiktų teisių pagrindu, siekdamas išsaugoti laivą ar tęsti reisą;
 - 6) reikalavimai atlyginti nuostolius dėl krovinių arba bagažo praradimo ar sužalojimo;

- 7) reikalavimai sumokėti frachtą ir kitas įmokas, priklausančias už vežimą jūra.
3. Reikalavimai sumokėti už uoste suteiktas paslaugas prilyginami atitinkamai šeštosios arba septintosios eilės reikalavimams atsižvelgiant į tai, iš kokio turto jie patenkinami.
4. Reikalavimai, nurodyti 1 dalyje tenkinami eilės tvarka, proporcingai bendrųjų reikalavimų dydžiui.
5. Reikalavimai, atsiradę dėl laivo paskutinio reiso, tenkinami pirmiau už tokius pat reikalavimus, atsiradusius dėl laivo ankstesnių reisų. Šio straipsnio 2 dalies 1 punkte nurodyti reikalavimai, atsiradę dėl kelių laivo reisų, prilyginami tokiems pat reikalavimams, atsiradusiems dėl laivo paskutinio reiso.

63 straipsnis. Turtas ir piniginės lėšos, iš kurių tenkinami privilegijuoti reikalavimai

1. Šio įstatymo 62 straipsnio 2 dalies 1–6 punktuose nurodyti reikalavimai turi būti tenkinami pirmiausia iš:
 - 1) laivo vertės;
 - 2) frachto ir užmokesčio už keleivių bei jų bagažo vežimą, priklausančių už laivo reisą, kurio metu atsirado reikalavimų pagrindas;
 - 3) bendrosios avarijos įnašų, priklausančių laivo valdytojui už bendrąją avariją ištikusį laivą;
 - 4) atlyginimo, priklausančio laivo valdytojui dėl frachto netekimo, taip pat už laivui padarytus ir dar nepataisytus sužalojimus;
 - 5) atlyginimo, priklausančio laivo valdytojui už išgelbėjimą iki laivo reiso pabaigos, atskaičius sumas, kurias laivo valdytojas turi sumokėti įgulos nariams ir kitiems asmenims, dalyvavusiems gelbėjant.
2. Šio įstatymo 62 straipsnio 2 dalies 2, 3, 5 ir 7 punktuose nurodyti reikalavimai turi būti tenkinami pirmiausia iš:
 - 1) krovinių gavėjui neatiduotų krovinių vertės;
 - 2) atlyginimo, priklausančio už sužalotus krovinius;
 - 3) bendrosios avarijos įnašų, priklausančių krovinių savininkui.

64 straipsnis. Privilegijuotų reikalavimų ieškininės senaties terminai

1. Teisė į privilegijuotų reikalavimų patenkinimą pasibaigia suėjus vieneriems metams nuo privilegijuoto reikalavimo teisės atsiradimo dienos.
2. Teisė į privilegijuotų reikalavimų, nurodytų šio įstatymo 62 straipsnio 2 dalies 5 punkte, patenkinimą pasibaigia suėjus 6 mėnesiams nuo reikalavimo teisės atsiradimo dienos.

DVYLIKTASIS SKIRSNIS JŪRINIAI PROTESTAI

65 straipsnis. Jūrinio protesto aktas

1. Jeigu laivui plaukiojant jūroje arba stovint uoste įvyko įvykis, kuris gali būti pagrindu pareikšti laivo valdytojui turtinius reikalavimus, laivo kapitonas, norėdamas užtikrinti įrodymus laivo valdytojo teisėms ir teisėtiems interesams ginti, pasirūpina, kad nustatyta tvarka būtų surašytas jūrinio protesto aktas.
2. Jūrinio protesto akte turi būti aprašytos įvykio aplinkybės ir priemonės, kurių ėmėsi laivo kapitonas jam patikėtam turtui apsaugoti.

66 straipsnis. Pareiškimo dėl jūrinio protesto akto surašymo pateikimas

1. Pareiškimas dėl jūrinio protesto akto surašymo pateikiamas:
 - 1) Lietuvos uoste – notarui arba kitam pareigūnui, kuriam Lietuvos Respublikos įstatymu yra pavesta atlikti notarinius veiksmus;
 - 2) užsienio valstybės uoste – Lietuvos Respublikos konsului arba kompetentingam užsienio valstybės pareigūnui tos valstybės įstatymų nustatyta tvarka.

2. Lietuvos uoste pareiškimas dėl jūrinio protesto akto surašymo pateikiamas per 24 valandas nuo laivo atplaukimo į uostą. Jeigu įvykis, dėl kurio reikia pareikšti jūrinį protestą, įvyko uoste, pareiškimas dėl jūrinio protesto akto surašymo turi būti pateikiamas per 24 valandas nuo įvykio.

3. Jeigu nebuvo galimybių pareiškimą dėl jūrinio protesto akto surašymo pateikti per nustatytą laiką, terminų praleidimo priežastys turi būti nurodytos jūrinio protesto akte.

4. Jeigu yra pagrindo manyti, kad įvykis padarė žalos laive esantiems kroviniams, pareiškimas dėl jūrinio protesto akto surašymo turi būti pateikiamas prieš atidarant laivo triumus. Iškrauti krovinius iki jūrinio protesto akto surašymo galima, tik jeigu tai būtina dėl krovinių savybių.

67 straipsnis. Laivo žurnalo išrašo pateikimas

Aplinkybėms, išdėstytoms pareiškime dėl jūrinio protesto akto surašymo, patvirtinti laivo kapitonas privalo pateikti notarui arba kitam kompetentingam pareigūnui, į kurį jis kreipėsi dėl jūrinio protesto akto surašymo, laivo kapitono patvirtintą išrašą iš laivo žurnalo ir paprašyti apklausti laivo kapitono nurodytus liudytojus dėl aplinkybių, nurodytų laivo žurnalo išraše, patvirtinimo.

68 straipsnis. Jūrinio protesto akto surašymas

Notaras arba kitas kompetentingas pareigūnas, remdamasis laivo kapitono pareiškimu, laivo žurnalo išrašo duomenimis, taip pat liudytojų apklausa, surašo jūrinio protesto aktą ir jį patvirtina savo parašu ir antspaudu.

TRYLIKTAJIS SKIRSNIS PRETENZIJOS IR IEŠKINIAI

69 straipsnis. Aplinkybių, kurios gali būti vežėjo, krovinių siuntėjų, krovinių gavėjų ir keleivių atsakomybės pagrindų, patvirtinimas

1. Aplinkybės, kurios gali būti vežėjo, krovinių siuntėjų, krovinių gavėjų ir keleivių atsakomybės pagrindų, patvirtinamos aktais arba kitais įrodymais. Užsienio valstybių uostuose šios aplinkybės patvirtinamos pagal tose valstybėse galiojančias normas.

2. Aktas surašomas, kad būtų patvirtinta:

1) krovinių ar bagažo pavadinimo, svorio arba krovinių vietų skaičiaus ir duomenų, nurodytų vežimo dokumente, faktiškas neatitikimas;

2) krovinių ar bagažo sužalojimas;

3) krovinių ar bagažo radimas be dokumentų, taip pat dokumentų radimas be krovinių ar bagažo;

4) prarastų krovinių ar bagažo grąžinimas vežėjui.

3. Aktų formas, jų surašymo ir atsisakymo surašyti, taip pat aktų apskundimo tvarką nustato Susisiekimo ministerija.

70 straipsnis. Pretenzijos

1. Prieš pareiškiant ieškinį, kylantį iš vežimo jūra sutarčių, privaloma pareikšti pretenziją.

2. Pretenzijos gali būti pareiškiamos vežėjui, kuris vežė, o jeigu nebuvo vežta, – vežėjui, kuris pagal sudarytą vežimo jūra sutartį turėjo vežti.

3. Pretenzijos, kylančios dėl bagažo vežimo, gali būti pareikštos vežėjui arba siuntimo ar paskirties uostui pretenzijos pareiškėjo nuožiūra.

4. Pretenzija turi būti pareiškama raštu. Prie pretenzijos pareiškimo turi būti pridedami ją patvirtinantys dokumentai. Prie pretenzijos dėl krovinių praradimo, trūkumo arba sužalojimo, be dokumentų, patvirtinančių teisę pareikšti pretenziją, turi būti pridedamas dokumentas, patvirtinantis vežėjui pristatytų vežtinų krovinių kiekį ir vertę.

5. Pretenzijų, kylančių iš keleivių vežimo jūra sutarties, pareiškimo ir nagrinėjimo tvarką nustato Keleivių ir bagažo vežimo jūra taisyklės.

71 straipsnis. Teisė pareikšti pretenzijas ir ieškinius

1. Teisę pareikšti pretenzijas ir ieškinius turi:
 - 1) krovinių siuntėjas – kai nepateiktas laivas arba jis pateiktas pavėluotai;
 - 2) krovinių siuntėjas arba gavėjas, pateikdamas konosamentą, – kai už vežimą paimtas per didelis užmokestis;
 - 3) krovinių gavėjas arba siuntėjas, pateikdamas konosamentą, aktą arba kitą dokumentą, surašytą pagal krovinių gavėjo ar siuntėjo uoste galiojančias taisykles, – kai krovinių trūksta arba jie sužaloti;
 - 4) krovinių gavėjas, pateikdamas konosamentą, – kai kroviniai pavėluotai atvežti arba uždelsta juos išduoti;
 - 5) bagažo kvito pateikėjas – kai trūksta arba pavėluotai atgabentas bagažas;
 - 6) akto pateikėjas – jeigu bagažas sužalotas.
2. Akto nebuvimas neatima teisės pareikšti pretenziją, jei įrodoma, kad buvo atsisakyta surašyti aktą ir šis atsisakymas buvo apskūstas.
3. Kitiems asmenims perduoti teisę pareikšti pretenzijas ir ieškinius neleidžiama, išskyrus atvejus, kai tokią teisę krovinių siuntėjas perduoda krovinių gavėjui arba atvirkščiai, taip pat, kai krovinių gavėjas arba krovinių siuntėjas tą teisę perduoda ekspedicinei, draudimo ar kitai organizacijai. Teisės pareikšti pretenziją ir ieškinį perdavimas patvirtinamas atitinkamu įrašu konosamente.

72 straipsnis. Terminai pretenzijoms pareikšti dėl vežimo kabotažu

1. Pretenzijos, kylančios iš krovinių ar bagažo vežimo kabotažu, gali būti pareiškiamos per 6 mėnesius, o pretenzijos dėl dispačo ar demerėdžo mokėjimo – per 45 dienas. Nurodyti terminai skaičiuojami:
 - 1) pretenzijoms atlyginti žalą dėl krovinių ar bagažo praradimo – praėjus 30 dienų nuo tos dienos, kurią kroviniai ar bagažas turėjo būti išduoti;
 - 2) pretenzijoms atlyginti žalą dėl krovinių ar bagažo trūkumo arba sužalojimo, pretenzijoms dėl pavėlavimo vežti arba uždelsimo išduoti krovinius ar bagažą, pretenzijoms dėl per didelio užmokesčio už vežimą grąžinimo – nuo krovinių ar bagažo išdavimo dienos;
 - 3) pretenzijoms dėl supiltinai, suverstinais arba subertinais vežamų masinių krovinių trūkumų – nuo akto pasirašymo dienos;
 - 4) pretenzijoms dėl baudų sumokėjimo už laivo nepateikimą ar pavėluotą jo pateikimą, taip pat dėl dispačo sumokėjimo – praėjus mėnesiui po to, kai prasidėjo arba turėjo prasidėti vežimas;
 - 5) visais kitais atvejais – nuo įvykio, kuris buvo pagrindas pretenzijai pareikšti, dienos.
2. Vežėjas turi teisę priimti pretenziją nagrinėti pasibaigus jos pareiškimo terminams, jeigu jis pripažįsta, kad pretenzijos pareiškimo terminai praleisti dėl svarbių priežasčių.

73 straipsnis. Terminai pretenzijoms, pareikštoms dėl vežimo kabotažu, išnagrinėti

- Vežėjas pareiškta pretenziją, kylančią iš vežimo kabotažu, privalo išnagrinėti ir pranešti pareiškėjui apie jos patenkinimą arba atmetimą šiais terminais nuo pretenzijos gavimo dienos:
- 1) per 3 mėnesius, kai pretenzija yra kilusi dėl vežimo jūra;
 - 2) per 45 dienas, kai pretenzija yra kilusi dėl dispačo ar demerėdžo mokėjimo arba baudų mokėjimo už laivo nepateikimą ar pavėluotą jo pateikimą.

74 straipsnis. Terminai ieškiniams pareikšti dėl vežimo kabotažu

1. Ieškinius, kylančius iš vežimo kabotažu, galima pareikšti per 6 mėnesius nuo dienos, kai atsirado pagrindas pareikšti ieškinį.

2. Jeigu pretenzija, kylanti iš krovinių ar bagažo vežimo kabotažu, atmetama arba atsakymo negaunama per šio įstatymo 73 straipsnyje nustatytus terminus, pareiškėjas gali pareikšti ieškinį per 2 mėnesius nuo dienos, kurią gautas atsakymas arba pasibaigė nustatytas atsakyti terminas.

75 straipsnis. Terminai pretenzijoms ir ieškiniams pareikšti dėl vežimo tarptautinio susisiekimo reisu

1. Reikalavimams, kylantiems iš krovinių ar bagažo, keleivių vežimo tarptautinio susisiekimo reisu, taikomi ieškininės senaties terminai, nustatyti šio straipsnio 5 ir 6 dalyse.

2. Pretenzijos vežėjui dėl 1 dalyje nurodytų vežimų pateikiamos per pirmuosius 3 ieškininės senaties termino mėnesius.

3. Pretenzijos dėl dispačo ar demeredžo išmokėjimo pareiškiamos per pirmąsias 45 ieškininės senaties termino dienas.

4. Vežėjas pareikštą pretenziją, kylančią iš vežimo tarptautinio susisiekimo reisu, privalo išnagrinėti per 3 mėnesius nuo pretenzijos gavimo dienos ir pranešti pareiškėjui apie jos patenkinimą arba atmetimą.

5. Šioje dalyje nurodytiems reikalavimams taikomas 6 mėnesių ieškininės senaties terminas. Šis terminas skaičiuojamas:

1) reikalavimams, kylantiems iš krovinių ar bagažo vežimo jūra tarptautinio susisiekimo reisu, taip pat reikalavimams dėl dispačo arba demeredžo sumokėjimo – nuo krovinių ar bagažo išdavimo dienos, o jeigu kroviniai ar bagažas nebuvo išduoti, – nuo tos dienos, kurią jie turėjo būti išduoti;

2) reikalavimams, kylantiems iš laivo frachtavimo tam tikram laikui, laivo išperkamosios nuomos ir buksyravimo jūra sutarčių, iš laivo kapitono sudarytų sandorių bei naudojimosi locmanų paslaugomis, – nuo tos dienos, kai atsirado teisė į ieškinį.

6. Šioje dalyje nurodytiems reikalavimams taikomas vienerių metų ieškininės senaties terminas. Šis terminas skaičiuojamas:

1) reikalavimams, kylantiems iš keleivių vežimo tarptautinio susisiekimo reisu sutarties: dėl keleivių vežimo – nuo tos dienos, kai keleivis išlipo ar turėjo išlipti iš laivo, o jeigu reikalaujama atlyginti žalą dėl keleivio sveikatos sužalojimo ar gyvybės atėmimo, – nuo keleivio sužalojimo ar mirties dienos, bet ne ilgiau kaip po 2 metų nuo dienos, kai keleivis paliko laivą;

2) reikalavimams dėl laivų susidūrimu padarytų nuostolių atlyginimo – nuo laivų susidūrimo dienos;

3) reikalavimams dėl atlyginimo už išgelbėjimą jūroje – nuo gelbėjimo jūroje darbų užbaigimo dienos.

7. Ieškininės senaties terminai, nustatyti reikalavimams, numatytiems šio straipsnio 6 dalies 2 ir 3 punktuose, pratęsimi iki 2 metų tais atvejais, kai laivas, kuriam taikomi šie reikalavimai, ieškininės senaties termino metu negalėjo būti aptiktas Lietuvos Respublikos teritoriniuose vandenyse.

8. Reikalavimams, kuriems ieškininės senaties terminai šiame įstatyme nenumatyti, taikomi bendrieji ieškininės senaties terminai, nustatyti Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse.

76 straipsnis. Ieškininės senaties terminų sustabdymas, nutraukimas ir atnaujinimas

1. Ieškininės senaties terminams, numatytiems šiame įstatyme, taikomos ieškininės senaties termino eigos sustabdymo, nutraukimo ar atnaujinimo taisyklės, nustatytos Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse.

2. Jeigu ieškinio sumos apskaičiavimas priklauso nuo dispašos surašymo, ieškininės senaties termino eiga sustabdoma nuo dienos, kurią dispašeris priima nutarimą dėl bendrosios avarijos fakto, iki dienos, kai dispašą gauna suinteresuotas asmuo.

77 straipsnis. Papildoma kompensacija

1. Patenkindamas reikalavimus, kylančius iš šiame įstatyme numatytų turtinių santykių, teismas gali priteisti papildomą kompensaciją iki 12 procentų nuo priteistos sumos.

2. Šio straipsnio taisyklės netaikomos reikalavimams sumokėti dispačą ar demeredžą, taip pat atlyginti nuostolius, atlyginamus bendrosios avarijos dalijimo tvarka.

KETURIOLIKTASIS SKIRSNIS LAIVO ĮKEITIMAS

78 straipsnis. Laivo įkeitimo sutarties sudarymas

1. Pagal laivo įkeitimo sutartį kreditorius (įkaito turėtojas) turi teisę, skolininkui neįvykdžius įkeitimu užtikrintos prievolės, gauti savo reikalavimo patenkinimą iš įkeisto laivo vertės pirmiau už kitus kreditorius.

2. Laivo įkeitimo sutartis sudaroma raštu ir tvirtinama notaro. Pagal šį įstatymą gali būti įkeisti tik įregistruoti Lietuvos Respublikos laivų registre ar laivų knygoje laivai.

3. Laivo įkeitimas užtikrina reikalavimą tokio masto, kuris yra jo patenkinimo momentu, įskaitant procentus, netesybas ir nuostolius, padarytus prievolės įvykdymo termino praleidimu, taip pat išieškojimo išlaidas.

4. Įkaito davėjas turi būti įkeičiamojo laivo savininkas. Jeigu įkeisto laivo nuosavybės teisė iš įkaito davėjo pereina kitam asmeniui, įkeitimo teisė lieka galioti nepaisant to, ar naujasis laivo savininkas žinojo, ar nežinojo, kad laivas įkeistas.

5. Laivas įkeičiamas su visa laivo įranga ir priedais, išskyrus tuos, kurie nėra laivo savininko nuosavybė.

79 straipsnis. Laivo įkeitimo sutarties registravimas

1. Laivo įkeitimo sutartis įsigalioja nuo jos įregistravimo Lietuvos Respublikos laivų registre arba laivų knygoje. Už laivo įkeitimo sutarties įregistravimą mokamas nustatytas užmokestis.

2. Registruojant laivo įkeitimo sutartį, nurodoma:

- 1) paskolos suma ir jos grąžinimo data;
- 2) palūkanos bei jų mokėjimo terminai;
- 3) įkeičiamo laivo pagrindiniai duomenys;
- 4) įkeičiamo laivo savininkas;
- 5) įkeičiamo laivo vertė;
- 6) skolininkas;
- 7) laivo draudimas ir kitokios teisės į įkeičiamą laivą;
- 8) laivo įkeitimo sutarties įregistravimo data.

3. Nuo laivo įkeitimo sutarties įsigaliojimo momento įkeisto laivo savininkas netenka teisės įkeistą laivą perduoti kitiems asmenims be įkaito turėtojo sutikimo, taip pat laivą įkeisti, išnuomoti ar kitaip apriboti nuosavybės teises į laivą. Sutartys, sudarytos pažeidžiant šiuos apribojimus, gali būti nustatyta tvarka pripažintos negaliojančiomis.

80 straipsnis. Įspėjimas dėl įkeisto laivo priverstinio pardavimo

1. Įkaito turėtojas raštu įspėja skolininką ir įkeisto laivo savininką apie tai, kad įspėjime nurodytu laiku negrąžinus skolos reikalaus priverstinai parduoti įkeistą laivą.

2. Negrąžinus skolos iki įspėjime nurodytų terminų, kreditorius turi teisę pateikti laivo įkeitimo sutarties registratoriui prašymą parduoti įkeistą laivą ir išieškoti skolą.

3. Nutarimas parduoti įkeistą laivą priimamas Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

81 straipsnis. Įkeisto laivo pardavimas ir gautų lėšų paskirstymas

1. Įkeistas laivas parduodamas viešame aukcione, kurį organizuoja laivo įkeitimo sutarties registratorius jo nustatyta tvarka.

2. Lėšos už aukcione parduotą laivą pervedamos į laivo įkeitimo sutarties registratoriaus sąskaitą ir per 10 dienų po laivo pardavimo laivo įkeitimo sutarties registratoriaus paskirstomos

kreditoriams pagal jų prievolių įvykdymo užtikrinimo eiliškumą. Nutarimas dėl sumų paskirstymo išsiunčiamas visiems kreditoriams, kurių reikalavimai yra užtikrinti laivo įkeitimu.

3. Laivo įkeitimo sutarties registratoriaus nutarimas dėl lėšų, gautų pardavus įkeistą laivą, paskirstymo kreditoriams gali būti apskųstas teismui per 10 dienų nuo jo priėmimo. Šis nutarimas, jeigu nebuvo apskųstas, įsigalioja pasibaigus apskundimo terminui. Skolos kreditoriams išmokamos praėjus 10 dienų po nutarimo dėl skolų paskirstymo įsigaliojimo.

4. Įkeistam laivui žuvus, įkaito turėtojas turi pirmenybės teisę patenkinti savo reikalavimus iš draudimo atlyginimo, jeigu laivas buvo apdraustas.

82 straipsnis. Laivo įkeitimu užtikrinto reikalavimo patenkinimas

Kreditoriui atlyginama:

- 1) skolinio reikalavimo suma;
- 2) palūkanos už paskutiniuosius 3 metus iki skolinio įsipareigojimo įvykdymo termino pasibaigimo arba iki įkeisto laivo savininko paskelbimo nemokiu ar likviduojamu;
- 3) skolinio reikalavimo išieškojimo išlaidos.

83 straipsnis. Laivo įkeitimo teisės pasibaigimas

1. Įkeitimo teisė pasibaigia:
 - 1) pasibaigus įkeitimu užtikrintai prievolei;
 - 2) žuvus įkeistam laivui;
 - 3) įkeistą laivą pardavus priverstine tvarka.
2. Pasibaigus įkeitimu užtikrintai prievolei, laivo įkeitimo sutarties registratorius per 5 dienas po to, kai gavo dokumentą, patvirtinantį įkeitimu užtikrintos prievolės įvykdymą, apie tai įrašo Lietuvos Respublikos laivų registre arba laivų knygoje.

PENKIOLIKTASIS SKIRSNIS

DARBO SANTYKIAI LAIVE IR GARANTIJOS JŪRININKAMS

84 straipsnis. Darbo sutarties su jūrininku sudarymas

1. Darbo sutartis su jūrininku sudaroma raštu Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka. Vienas darbo sutarties egzempliorius įteikiamas jūrininkui, kitas lieka laivo valdytojui. Sutarties kopija įteikiama laivo kapitonui. Kiekvienam jūrininkui Susisiekimo ministerijos nustatyta tvarka išduodama jūrininko knygelė.
2. Laivo valdytojas gali suteikti teisę laivo kapitonui laivo valdytojo vardu pasirašyti darbo sutartis su jūrininkais.
3. Asmenys iki 16 metų dirbti laive nepriimami. Dirbti laive leidžiama asmenims, kurie Sveikatos apsaugos ministerijos nustatyta tvarka pripažinti tam tinkami pagal sveikatos būklę.

85 straipsnis. Tinkamų darbo ir poilsio sąlygų laive sudarymas

1. Laivo valdytojas privalo pasirūpinti, kad jūrininkams laive būtų sudarytos tinkamos darbo ir poilsio sąlygos.
2. Laivo kapitonas rūpinasi, kad jūrininkams būtų skiriama maisto ir geriamojo vandens pagal Sveikatos apsaugos ministerijos nustatytą paros racioną ir normas. Jei laivo kapitonas sumažina maisto kiekį laivo reiso metu, jūrininkai turi teisę reikalauti piniginės kompensacijos už maisto normų sumažinimą.

86 straipsnis. Jūrininkų teisės ir pareigos laive

1. Jūrininkų teisės ir pareigos laive numatomos šiame įstatyme, kituose Lietuvos Respublikos teisės aktuose, Susisiekimo ministerijos patvirtintame Tarnybos Lietuvos Respublikos jūrų laivuose statute, darbo sutartyje bei pareiginėse instrukcijose.
2. Jūrininkas turi teisę į poilsį ir miegą. Poilsio laikas per parą turi būti ne trumpesnis kaip 10 valandų, kurias galima padalyti į du ne trumpesnius kaip 5 valandų periodus. Laikas tarp dviejų

iš eilės einančių poilsio periodų negali viršyti 14 valandų. Šios taisyklės gali būti nesilaikoma įplaukiant į uostą arba išplaukiant iš jo, jei laivo kapitonas nusprendžia, kad tai leistina saugios laivybos tikslu.

3. Laivui stovint uoste ar kitoje saugioje vietoje (nuleidus inkarą), laisvu laiku jūrininkas turi teisę išlipti į krantą, jei jis neprivalo likti laive dėl laivo, krovinio ar esančių laive asmenų saugumo artėjant laivo išplaukimui ar keičiant laivo stovėjimo vietą. Laivo kapitonas jūrininkams gali organizuoti nemokamą susisiekimą valtimi su krantu, jei tai įmanoma padaryti, atsižvelgdamas į išlaidas bei kitas su tuo susijusias aplinkybes.

4. Savo asmeniniam naudojimui jūrininkas gali į laivą atsinešti tiek daiktų, kiek tai neapsunkins laivo ir netaps galimos netvarkos laive priežastimi. Be laivo kapitono leidimo jūrininkas negali atsinešti į laivą prekių. Neleidžiama į laivą atsinešti radioaktyvių, nuodingųjų, stipriai veikiančių ar narkotinių medžiagų. Be laivo kapitono leidimo neleidžiama į laivą atsinešti ginklų ar šaudmenų.

5. Jei kapitonas įtaria, kad į laivą buvo neteisėtai atsinešta daiktų, jis gali organizuoti jūrininko ar kitų laivo patalpų apžiūrą. Suinteresuotas jūrininkas turi teisę dalyvauti apžiūroje.

6. Visus neteisėtai į laivą atsineštus daiktus laivo kapitonas gali areštuoti, liepti iškrauti į krantą arba, jei tai būtina, sunaikinti.

7. Jei dėl laivo avarijos žūva arba sužalojamas jūrininko teisėtai į laivą atsineštas turtas, laivo valdytojas privalo atlyginti jūrininkui padarytą žalą, vadovaudamasis tos pačios rūšies ir kokybės turto kainomis, atsižvelgdamas į žuvusio arba sužaloto turto nusidėvėjimą. Jūrininkams, kaltiems dėl laivo avarijos, turto vertė neatlyginama.

8. Atleisto iš darbo jūrininko laive paliktas turtas saugomas jūrininko lėšomis. Laivo kapitonas kaip galima greičiau privalo organizuoti turto aprašymą. Turto aprašymo teisingumą parašais patvirtina du liudytojai.

9. Jeigu jūrininko turto negalima tinkamai saugoti dėl jo savybių, didelių saugojimo išlaidų ar kitų aplinkybių, jis gali būti parduotas arba sunaikintas. Turta galima parduoti arba sunaikinti ir tada, jei jūrininkas per 12 mėnesių nesikreipė į laivo valdytoją dėl jam priklausančio turto atgavimo.

10. Jeigu jūrininkui priklausančias turtas laive buvo sugadintas arba dingęs dėl apiplėšimo, gaisro ar kitų laivui padarytų nuostolių, laivo valdytojas privalo išmokėti jūrininkui piniginę kompensaciją.

87 straipsnis. Tvarkos laive palaikymas

1. Tvarkos palaikymą laive organizuoja laivo kapitonas.

2. Jūrininkas privalo paklusti laive gaunamiems įsakymams ir laikytis jūrininko pareigas ar darbą reglamentuojančių nuostatų.

3. Jei jūrininkui sutrinkdama laiku atvykti į laivą, jis apie tai nedelsdamas privalo pranešti laivo kapitonui.

4. Jei laivui kyla pavojus ar laive prasideda jūrininkų maištas, taip pat kitais ypatingais atvejais laivo kapitonas gali imtis visų būtinų ir teisėtų priemonių tvarkai laive užtikrinti. Kiekvienas laivo įgulos narys be specialaus įsakymo privalo padėti palaikyti tvarką laive.

88 straipsnis. Garantijos jūrininkams

1. Jei darbo sutartis su jūrininku baigiasi laivui esant užsienio valstybės uoste, laivo valdytojas atlygina jūrininko išlaidas, susijusias su jo kelione į nuolatinę gyvenamąją vietą. Jei užsienio valstybė, kurios uoste baigiasi darbo sutartis su jūrininku, atsisako priimti jį į šalį arba priima pagal užstatą, kurio jūrininkas negali duoti, jis tęsia darbą laive, kol laivas atplauks į uostą, kuriame jūrininką galima atleisti iš darbo laive.

2. Jei nustatoma, kad jūrininkas serga liga, kuri kelia pavojų kitiems esantiems laive asmenims, laivo kapitonas, jei laive neįmanoma šiam pavojui užkirsti kelio, sergantį jūrininką išlaipina į krantą artimiausiame uoste, į kurį įplaukia laivas.

3. Kai sergantis ar sužalotas jūrininkas paliekamas užsienyje, laivo kapitonas palieka jį Lietuvos Respublikos konsulato priežiūrai, o jei toje vietoje Lietuvos Respublikos konsulato nėra, –

užtikrina jam tinkamą priežiūrą bei slaugymą ir praneša artimiausiam Lietuvos Respublikos konsulatui. Jūrininko prašymu laivo kapitonas perduoda jūrininko pateiktą informaciją jūreivio nurodytam asmeniui.

4. Jei dirbdamas laive jūrininkas susirgo ar buvo sužalotas, laivo valdytojas apmoka visas išlaidas už jūrininko gydymą, priežiūrą ir slaugą.

5. Laivo valdytojas neprivalo apmokėti išlaidų, numatytų šioje dalyje, jei dėl ligos ar sužalojimo jūrininkas apdraustas draudimo organizacijoje.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

ALGIRDAS BRAZAUSKAS
